

VIGRED

»VIGRED«, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—. Za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.—.

Izdaja konzorcij »Vigredi« (Vida Masič) v Ljubljani, Masarykova c. 12. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženel) in upravništvo Masarykova cesta 12, Vzajemna zavarovalnica. Telef. št. 3519. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah. Za tiskarno odgovarja A. Trontelj C. M.

Sklep uredništva 10. dan prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaročenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine lista, naj se naslove na uredništvo, vsi dopisi glede priloge na upravo. Naročila, reklamacije in naročnino sprejema uprava »Vigredi«. Uredništvo in uprava: Masarykova c. 12.

V S E B I N A :

Dve (A. Galetova). — Kličejo nas. — Mati (Dr. I. Česnik). — Začetek novega življenja (Soledad). — Trnje (F. J.). — Žena v glasbi (V. I. R.). — Pot v pristan (K. Pivec). — Spomini na bolnišnico (Marinka). — Zaposlitev žene (M. Valant). — Vprašanje (J. Borštnar). — Ali je res? (M. Brce). — Treznostni teden. — Deklica na tuje gre... — Žena v svetu. — Iz domačih krogov. — V naših domovih.

V zalogi Vigredi dobe naročnice: Mati vzgojiteljica din 16.—, Med pomladjo in poletjem din 10.—, Henoh Arden din 8.—, Kuhaj varčno in dobro din 3.—, Praktični nasveti gospodinji din 3.—, Predavanje soc. tečaja din 10.—

Ako gre za zavarovanje pride v poštev le

Vzajemna ←
zavarovalnica ↓

LJUBLJANA
Miklošičeva 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi; 2. doživetje, smrt; rente in dote v vseh možnostih; posmrtninsko zavarovanje »KARITAS«. Zavarujte sebe in svoje imetje edno pri naši domači slovenski zavarovalnici.

VIGRED

ŽENSKI LIST

LETO 1938

julij št. 7

Ana Galetova:

DVE

I.

Ali se prav zares nisi pomotil,
ko si prinesel svoj dar?

Ali je zame bela tkanina
s temi prenežnimi modrimi cveti?

Reci mi, ali jo res smem imeti
jaz, ki imam vedno objokane oči?

Bela tkanina, bela tkanina,
sladka in lepa kot šopek jasmína
v tisti pomladi, ki je več ni!

Mehko jo gubam od rame do rame
in se vprašujem: Ali je zame?

II.

Ne bom več jokala.
Natkala bi rožaste svile;
s temile prsti bi jo natkala.
Deklice v vasi pa bi sešile
mi krilo,
bogato krilo do tal.

Želim biti lepa
kot roža v gredi,
sveža in mlada
kot v vigredi dan:
Zlat prstan na roki,
zlat križec na prsih,
in rožo v kitah,
na ustnicah smeh — — —

Gospod,
saj ni greh?
Lepoto ljubiš in jo deliš.
Saj si jo vsaki roži podaril.

Vse je lepo — vse, kar si vstvaril.

O, naj bi še jaz!
Še Ti bi se čudil,
še Ti bi bil vnet,
na ustnah ljudi pa bi Tvoj glas
govoril:
»Poglejte, kot cvet!«

Majda:

Kličejo nas

MAJDA: Kaj praviš, Vida, ali bi šli midve 24. julija na Brezje? Nekaj posebnega bo. Pomisli, da bo ves trg pred cerkvijo do zadnjega prostorčka napolnjen s slovenskimi dekleti. Kaj takega se pri nas še ni videlo, saj veš, kako je! Kadar je kaj posebnega in veličastnega, kličejo v sprevod samo moške. Kadar gre za prav pobožne prireditve, kličejo našim mamam, naj nas lepo navdušijo. Nas deklet prav dosti ne vabijo, bogvedi zakaj ne, ali je deklinška doba tako kratka in med trnjem skrita, da se v njej le pripravljamo in čakamo kaj drugega, saj veš kaj mislim. — Ali pa nas ne znajo na pravem koncu prijeti? V Marijinih družbah in v raznih društvih se zbiramo tiho, ali dekleta smo tako poskočna in mnogoštevilna, da nas je povsod polno, torej smo v večini in se moramo kako postaviti in dvigniti glave.

VIDA: Kdaj sem jaz že prišla do tega, da smo dekleta najvažnejši člen v človeški družbi ali to ni, da bi na zvon obešali, saj veš, kako so nekateri starokopitnih nazorov in te začno takoj zbadati, češ: »Omoži se,

da boš kaj veljala.« To pa ne pomislijo, da največ veljaš, dokler si deklič in se svet vrti okoli tebe. Čas je danes tak, da je naša vrsta dolga in številna, torej že lahko nastopamo pod svojim praporom in si razjasnimo, kako je z nami in kako naj orjemo in sejemo. Ali take pogovore si prihranimo za Brezje, ko bomo kramljali za cerkvijo v jablanovi senci. Tam se bo videlo in pokazalo, kaj dekcle premore in koliko se mu sme zaupati. — Praviš, da si videla trg pred cerkvijo poln deklet, jaz pa ti rečem, da se mi je sanjalo, da je bila ravnina do Bleda polna slovenskih deklet in ko smo zvečer prepevale, so se polkenca blejskih hiš odpirala in da so vrh Stola prisluhnila naši pesmi.

MAJDA: No, malo debelo ribo si ujela v sanjah, vidi se ti, da še nikoli nisi bila na Gorenjskem.

VIDA: Nisem bila, ali v šoli smo se natančno učili. No, pa saj to je vseeno, če bo trg poln ali ravnina do Bleda, vsekakor nas bo glava pri glavi in se ne bo dalo šteti. Saj veš, kakšno je dekcle! Glavo obrača in trikrat se enako ne nasmeje, torej bi se tisti, ki štejejo, lahko trikrat zmotili. — Jaz sem le vesela, da je nekemu prišla v glavo ta misel, da skliče skupaj vsa slovenska dekleta, ki pridno delajo in Boga molijo in se življenja veselijo. Kaj misliš, da doma ne bodo strpeli en dan brez nas? Polje bo obdelano, kuhajo naj mama, moški svet naj pa enkrat občuti, kako dolgočasen je svet, če ni dekliškega smeha in pesmi.

MAJDA: Pustili nas že bodo od doma, saj jih gotovo zanima, kaj bodo dekliči sami naredili. Ali jaz te vprašam, kdo pa je bolj ročen, da gre v svet in na pot kakor deklič? Če gredo mama na pot, je vse narobe v hiši, me imamo dela v kuhinji, otroci jokajo, možje godrnjajo. Če moški gredo, mame vzdihujejo in živina v hlevu žalostno muka in polje joka. Me pa odidemo komaj slišno, kakor bi šle k maši in dosti se naša odsotnost ne pozna, le tu in tam kdo skrivaj gleda na križpotje, če se že vračamo. —

VIDA: Res je, da smo dekleta tiha, ali če nas bo dosti šlo, bo naš odhod vzbudil pozornost in še pisma bodo za nami hodila, naj se za božjo voljo vrnemo, če za drugega ne, vsaj zato, ker se nageljni sušijo.

MAJDA: Kdo jih bo neki opazoval?

VIDA: Kdo neki! Zakaj jih pa tako skrbno zalivaš in spuščáš po zidu, da jih sama v sobi še ne vidiš?

MAJDA: Ali jaz bom naredila tudi »pušelčček« k moji narodni noši.

VIDA: Ni pametno, Brezje so strašno daleč za nas, ki smo z drugega konca. In tudi, kaj bi porezale cvetje, da bo res vas opustošena z našim odhodom. Deklič je roža. Če pa odidemo, naj nas rožice nadomeščajo.

MAJDA: Nekaj bi pa le ponesele Mariji. —

VIDA: Bodo vendar brezjanski dekličiči kaj pripravili in spraznili vrtove. Me bomo pa bolj goreče šle po kolenih.

MAJDA: To bo imenitno! Jaz noč in dan mislim, kdaj bomo šle in kako bo in kaj bomo zvedele in katere bodo bolj živahne. Pa še nekaj ti povem: delam si novo bluzo, vsa bo »oštikana«, da bo lepo za videti. Še ti si kaj posebnega naredi in bova zvečer šle na vas delat, da bodo še druge dekleta dobile »skomine«.

VIDA: Skrivaj delaš, ker si hotela biti lepša. Ali povem ti, da si jaz delam ruto, ki bo tako sijala na mojem hrbtu, kakor sonce.

MAJDA: O, ti! Le čakaj, da mi ne poveš!

VIDA: Zdaj ni več skrivnosti in je ne sme biti. Midve morava med dekličiče in jih vabiti in jim razložiti, da si bomo na Brezjah svojo pot utrle, svoje veselje Mariji zlile in svojo skrito žalost v Njeno zlato krono vlile. Kaj misliš, da nam ni včasih za jokati?

MAJDA: O, in še kako ali to se videti ne sme. Zato pa grem rada na tabor, skupnost lajša v sreči in nesreči.

VIDA: Že komaj čakam julija, čeprav bo vroče. Sem kakor lepa Vida ob morju in nestrpno čakam, kdaj me vlak odpelje.

MAJDA: Preveč hrepeneti ne smeš, potem ne boš šla, raje bolj misli, zakaj se zbiramo, da ne prideva na tabor nepripravljeni.

Franjo Neubauer:

Sv. Ciril in Metod

Imeni se sveti
Ciril in Metod
po zemljah slovanskih
glasita povesod.

Kako veličasten
spomin je na čas,
ko božji ju k nam je
privedel ukaz!

Pradedje so davni
zaslišali klic,
sledili mu verno
kot čreda ovčic.

Saj bil kakor lipa
slovanska mehak,
kot materin spev je
ob zibki sladak.

Po glasih umljivih
domačih besed
resnico krščansko
spoznal je naš ded.

In sužnosti temnih
peklenskih sta sil
rešila Slovane
Metod in Ciril.

TE DNI IZIDE KNJIŽICA »MATERAM« — ZDRAVNIŠKI NASVETI!

Soledad:

Začetek novega življenja

(Konec.)

»Moja mala ženica, ti si bila vedno tako pogumna, zakaj sedaj trepetajš? Ne boj se!«

»Ali boš pri meni?«

»Bom«, je prikimal.

V tem se jima je približal zdravnik z bolničarko. Hotel je stopiti za njima, pa se je obrnila bolničarka: »Ne gospod, v to sobo ne smete! To je samo za matere.«

Tesnoba ga je objela. Tu za belimi vrati je izginila ona, o kateri je vedel, da ga ima rada in je del njega. On pa mora stati tu in ji ne sme — ne more pomagati. Še roko ji ne sme stisniti, ne more se skloniti k nji in ji reči: »Bodi pogumna!«

V tem je prišel ven zdravnik. Razburjen je stopil k njemu. »Kako je z ženo?«

»Danes ne bo nič, mogoče jutri zjutraj. Najbolje je, da greste domov in se pomirite.«

Gledal je za njim in ni mogel razumeti, kako more tako brezsrdno reči — »Pojdite domov!«

»Končno, saj ni nič čudnega«, je zamrmral sam pri sebi. »Tisoče živih bitij tako trepeta, se ljubi, živi ali pa v bolečini umira, a nikdo, razen prizadetega ne more čutiti ves strah in vso bridkost, ki jo mora pretpeti človeško srce.«

Kakor v sanjah je prišel domov. Na divanu je ležala blazina, v kateri se je še poznala vdolbinica, kjer je imela položeno glavo. Kako mrtvo je brez nje! Stopil je k njeni sliki in se zagledal v njo. Kako zamišljeno ga gleda, prav kakor bi hotela reči: »Da — da, Dubravko, vse na svetu se mora odkupiti s trpljenjem. Čim večja je sreča, tem dražja je njena cena.«

Medtem je žena ležala v porodnišnici. Ostra bolečina ji je stiskala telo, da je komaj zadrževala krik. Proti jutru so se bolečine povečale. Debele kaplje znoja so ji pokrivalo pobledele lica. Kakor ujeta trpinčena žival se je zazdela sama sebi. Ujeta v bolečino, ki je preseerala njeno moč. Babica se je sklanjala nad njo. Nehote je pomislila mlada žena: Bog ve, koliko žen se je zvijalo pred njenimi očmi v najhujših bolečinah. Ko bi vsaj mož smel k nji! Morda bi ji odleglo!

Ni vedela, da hodi že od sedme ure po hodniku. Z dolgimi, nervoznimi koraki je pohajal po hodniku in se znova vračal k vratom, za katerimi se je žena borila s naravo, ki je neusmiljeno zahtevala svoj del.

Nenadoma se je zaslišal rezak, bolečine poln krik. Naslonil se je na steno in stisnil zobe, da bi zadušil stok. Sam ni vedel koliko časa je tako slonel, ko ga je poklicala usmiljenka. Šel je za njo v sobo, v kateri se je čutil težki duh krvi. Zagledal je ženo na postelji.

Kakor dva bela, cvetna lista so počivale na odeji njene roke. Svetle solze so ji polzele po izmučenih licih. Ko je videl njene trudne oči, je bil v prvem hipu skoraj jezen na to malo, kričeče bitje, ki je ležalo poleg ženine postelje.

Ni mogel verjeti, da je ta mala krvavordeča kepica njegov sin, ki je bil zadnje čase vsebina njunih pogovorov in hrepenenja. Ko pa je uvidel, kako so ženine oči kljub prestanim bolečinam ponosno zažarele, ko mu je pokazala otroka, je naenkrat začutil brezkraino nežnost v srcu.

Ljubeče je pobožal ženino roko in se sklonil nad sinom, zavedajoč se, da je prevzel na sebe težko odgovornost očeta. Prisegel je v duši, da bo ljubil in čuval oba, ženo, ki ga gleda z vdanimi očmi in sina, ki leži ves ne- bogljen in drobcen pred njim . . .

Dr. Ivo Česnik:

MATI

(Nadaljevanje).

Slika njene ljubezni

»V moji duši je neizbrisna, svetla slika Vašega blagega srca, Vaše do- brote in ljubezni. Ta ljubezen ni bila slepa kot pri mnogih materah, ni bila taka, ki do smešnosti pretirava duševne lastnosti in telesne vrline svojega ljubljénčka, ki samo neguje in boža in ne vidi senčnih strani. Taki materi je neki francoski pesnik položil v usta besede: »O, moji mali so v resnici krasni, lepo zrastle angelčki in drugi jih ne dosežejo nikdar.« Pri taki lju- bezni govori le strastna, naravna čuvstvenost, ki jo največji pisatelj komedij Moliere tako-le smeši v »Sovražniku človeštva«: »Zaljubljeni smatrajo vse napake ljubljenih bitij za popolnosti in jim nadevajo najlepša imena. Še nesnažnost jim je »ženijalna zanemarjenost«, neumnost »srčna dobrota«, ošabnost »vzvišenost.«

Vaša ljubezen draga mati, je imela svoje korenike v globoki vernosti. Zato ste nezavestno čutili, da bom moral v trdem življenju nositi bremena in udarce in da bo na potu nastlanih bore malo rož, več pa trnja, da je In- dija-Koromandija le pravljíčna deželá, ta zemlja pa dolina solz. Niste me strašili s takimi podobami, toda navadili ste me prenašati napore in trude že v zgodnji mladosti v telesnem delu pri hiši in na polju, v duševnem delu pri učenju. In najlepši vzgled ste mi dali sami. Takrat nisem umel te modrosti. Danes v svoji zreli moški dobi jo umem in bi za ta zlati življenj- ski nauk zaslužili, da bi Vam poljubil roko in vzkliknil:

Bili ste mi sonce, nisem ga videl,
da bi rekel v temi: svetloba.
Zdaj ga vidim: ime mu je
materina ljubezen —.«

»Res Te nisem božala, odkar si šel v šolo, tudi poljubljala le ob važnih trenutkih življenja in slovesih. Toda učila sem Te moliti in delati in moj materinski blagoslov ter moja molitev sta Te spremljala na vseh potih, ko si odšel v latinske šole, študiral osem let v Ljubljani, ko si pohajal na vseučilišče v Gradcu, se pozneje posvetil zelo težkemu odvetniškemu poklicu v Gorici, odšel v svetovno vojno in se po vrnitvi lotil odvetništva. Menda si pozabil, da sem Ti tolikokrat ob slovesu, ko si bil že velik in samosvoj, rekla eno edino besedo; preprosto, a došlo iz skrbečega materinega srca: »Na Boga ne pozabi!« ««

»Tega pa nisem pozabil. Tudi nisem pozabil še nekih drugih besedi, ki ste mi jih izrekli v veliki skrbi za moj dušni blagor, ko sem odhajal na vseučilišče: »Rajši bi videla, da bi ostal kmet in si služil kruh v potu svojega obraza in ne pozabil na Boga, kakor da boš imeniten gospod, pa ne boš več maral za dom in Gospoda Boga!«

»Vem, kako veliko skrb ste imeli zame. Dokler sem bil majhen, je bila manjša. Ko sem rasel in študiral, večja. Kako ste pripravljali za moj odhod vsako leto perilo, obleko, varčevali novce in mi jih za priboljšek stisnili v roko, v kovček pa deli gnjat in hleb belega kruha, o praznikih pa še potico povrhu! Spremljali ste me iz vasi po četrto ure in mi odnašali prtljago. Še ko sem bil na univerzi in v službi in ste bili bolehní, ste hodili del poti z menoj, da sva se poslovila sama in ste mi dali svoj blagoslov. Prvo gimnazijsko leto ste me spremili celo v Ljubljano, kjer ste mi dobili stanovanje v Florjanski ulici, da sem imel družbo z več vipavskimi študenti, med njimi z bratrancem Bukovičem Tončkom, Kerhnetom Francetom in sovaščanom Bizjakom Francetom. Nikoli ne bom pozabil, kako ste mi z mitnice na Tržaški cesti nosili na glavi velik in težak lesen kovček, ker ga je tam moral pustiti voznik iz Budanj radi pregleda.«

»Kaj omenjaš take malenkosti, saj je bila moja dolžnost, da sem Ti pomagala.««

»Lahko bi bili najeli postrežka. Toda rajši ste nosili sami in mi ob slovesu privarčevane in prihranjene novce izročili. Tudi ne bom pozabil, kako ste me o počitnicah, po končani šesti gimnaziji, ko sem prišel domov ves betežen — prestal sem operacijo na desni strani vratu in nad požiralnikom — in bolehen na pljučih, lečili cela dva meseca, previjali in celili rane, dan za dnem delali soparo na prsa in mi po Knajpovih navodilih polivali hrbet in prsa. Za mojo bolezen je bila potrebna tudi boljša hrana. Pri

Pisateljova ✕ mati.

vseh svojih obilih poletnih poslih — ob treh zjutraj ste vstajali, ob enajstih zvečer legli k počitku — ste našli časa za vse moje potrebe in nadloge in še tople tolažilne besede. Spominjam se tudi, kako široko razumevanje ste imeli za moje počitniško delo v vseučiliških letih. V Vipavi smo prirejali v tistih letih razvijajočega se društvenega delovanja katoliški študentje kako narodno igro, na Colu in Vrhpolju sem pa včasih učil in režiral. Vse skušnje so se vršile pozno v noč. Čakali ste me, čeprav sem prišel ob enajsti ali dvanajsti uri domov, da ste mi odprli vežna vrata; nikoli niste radi tega godrnjali ali se nad menoj jezili.«

»»Čemu bi se jezila! Saj si vendar vse tisto delo vršil iz dobrega in plemenitega namena in je bila

tudi zate žrtev, da si hodil po uro daleč in nazaj na skušnje.««

»Za mladega človeka to ni posebna, ali pa nikaka žrtev. Še v veselje mu je. Le nočna hoja po samotni cesti iz Vrhpolj do doma ni bila prijetna. A zgodilo se mi ni — hvala Bogu — nikoli kaj žalega.

Koliko dobrot ste mi še storili, ne maram naštevati. O njih govore vsi spomini, ki sem jih že in še bom opisal. Ena mi pa prihaja trenutno v spomin. Ko je izbruhnila vojna med bivšo Avstro-Ogrsko in Italijo, so tudi mene, nebogljenca, v Gorici potrdili za črnovojnika. V skrbeh ste bili zame, da pojdem v bojno viхро, v strelske jarke. In poslali ste mi podobico škapulirske Matere božje, da bi me Marija varovala pred vsemi nezgodami in privedla srečno nazaj v ljubljeno domovino.

Ko se spominjam Vaše ljubezni, mi pride na misel slika materine ljubezni, ki jo je tako lepo zapisal nemški pisatelj Klement Brentano:

Prvo, kar mi je v spominu o moji materi in ranih detinskih let, je to, da me je učila narediti križ, skleniti roke, moliti očenaš in angelsko češčenje. Govorila mi je molitve, jaz sem ji zrl na ustnice in ponavljal za njo. Spominjam se še, kako sem bil vesel, ko sem prvičrat klečal zvečer poleg nje na njenem klečalniku ter brez napak in gladko molil z njo te molitvice. Še sedaj, kadar molim, mi je, kakor da zrem v njene ustnice.

Bila je revna, pobožna in delavna in, dasi sem jo videl kasneje pri marsikakem opravku, jo imam pred očmi le, kako moli, poje ali prede. Včasih zvečer je mislila, da že spim; a bedel sem še in poslušal svrčanje kolovrata ter njeno presunljivo petje. Bedela je pozno v noč, da si je pošteno zaslužila svoj kruh.

Pogled na mojo ljubo mater, ko je tako ob svetilki pela in predla, me je večkrat ganil do solz. Zakaj, — to ve sam ljubi Bog, ki sem večkrat molil zanjo k njemu z otroškimi srcem.

V spominu mi je, da sem se nekoč prav milo zjokal, ko sem jo ponoči slišal ob kolovratu peti in je začel peti tudi slavček pred našim oknom. Bilo je že pozno in polna luna je svetlo sijala v sobo. A moja mati ni nehala peti in pela sta oba, ona in slavček. Takrat sem prvič občutil žalost in otroške skrbi radi resnobe življenja. Tiho sem se sklonil v postelji ter poslušal besede pesmi, ki jo je mati pela o ljubezni dveh, ki sta se morala razdružiti.

Posebno žalostno se mi je zdelo to, da sta zaeno pela ptič in moja mati in vem, da nista skupno pela. Tedaj bi bil rad vedel, ali se ptič v svojem petju spominja moje matere in ali bi se tudi on rajši jokal kot pel.

In sem vprašal mater: »Kaj pa slavček poje zraven?«

Rekla je: »Slavček hrepeni in hvali Boga in isto delam tudi jaz. Toda, Janezek, zakaj pa čuješ? Spi, da boš mogel jutri zarana vstati! Če ne boš spal, Te ne bom vzela s seboj.«

Ugasnila je svetilko, pristopila k posteljici ter me prekrižala po čelu, ustih in srcu in ko me je poljubila, sem začutil, da se joka. Oklenil sem se je krog vratu, pritisnil svoj obraz k njemu in tedaj sva se oba razjokala.

Potem sem jo vprašal: »Ljuba moja mama, zakaj si me pa še enkrat prekrižala, saj sem že molil?«

»Ljubi Janezek«, je odvrnila, »jaz te še vedno prekrižam in poljubim, ko grem spat, da bi te ponoči blagoslovila Bog in njegova Mati, a ti si do slej zmeraj že spal in tega nisi čutil.« Nato je legla k počitku ter molila:

Ljubi Jezus, daj mi spati
štirinajst angelov ob
strani stati,
dva na desni,
dva na levi,
dva ob vzglavju,

dva ob vznožju,
dva, ki me odeneta,
dva, ki me zbudita,
dva, ki mi kažeta
v sveto nebo.

Nato sva oba mirno zaspala.

Naslednje jutro sem se prebudil prej ko mati. Lastovka je začela cvrčati. Tiho sem se oblekel in stopil k postelji matere, ki je imela roke mirno sklenjene in je mladi dan sijal na njeno lice. Pogled nanjo me je prešinil z ljubeznijo in žalostjo, saj sem bil videl zadnjič hišnikovo Barbaro, ki je tako tiho, sklenjenih rok ležala v krsti. Tako zelo sem se prestrašil, da sem z divjimi poljubi zbu-

Roblekov dom — Foto dr. Prešeren

dil mater. Prebudila se je v mojem objemu in ko sem ji povedal vzrok svoje žalosti, je vzela moje roke raz svojega vratu, jih sklenila v svojih ljubih rokah in sva tako skupaj molila in hvalila Boga, ki nama je dal preživeti to noč in doživeti ta dan v najino poboljšanje. Po končani molitvi je mati rekla: »Bal si se, da sem mrtva. Umreti moramo vsi. Drži se našega Gosпода Jezusa in nebeške matere Marije, ta dva ti bosta oče in mati, boljša kot tvoj pozemski oče in jaz, če bi te morala zapustiti. Ko pa bom nekoč takole sklenila roke k molitvi, ker bom zaspala v večni mir in pokoj, daj tudi ti tvoje roke takole v moje in moli z menoj, da bi nama dal Zveličar milost, da bi skupaj gledala večno krasoto njegovega obličja.«

Molče sem stopil k okencu najine sobice in se razgledoval po novem dnevu. Ko se je mati oblekla, je stopila za mene, rekoč: »Počakaj malo, boš nekaj videl, česar nisi še nikoli.« Sklenila je moje roke v svoje k molitvi in mi zakrila z njimi oči. Vprašal sem jo: »Mama, ali je molitev močnejša in Bogu všečnejša, če so roke skupno sklenjene, kakor si mi ti zdajle storila?« »Brez dvoma«, je dejala mati, »če tisti, ki to store, ljubijo drug drugega tako kakor midva, a Boga nadvse; in kadar v cerkvi molijo vsi ljudje in moli duhovnik pri oltarju, tedaj je duhovnikova molitev tista roka, v katero so vsi sklenili svoje roke. Kaj sem te učila o krščanski ljubezni?« Rekel sem: »Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel na zemlji in ljubi svojega bližnjega kot samega sebe, a Boga nad vse.« — »Prav«, je odvrnila mati, »kako srečen bi bil svet, če bi molili združeno vsi ljudje tako, kot moreva moliti danes midva in kakor stori pobožno ljudstvo v cerkvi.

Dejal sem prav po otroško: »A vsi ljudje vendar ne morejo skleniti rok po dva in dva skupaj?«

»Prav lahko«, je rekla mati: »so to roke našega ljubega Zveličarja Jezusa Kristusa, ki je povsod na vseh krajih pričujoč in je svoje svete roke razpel za nas na križu, da bi nas odrešil greha. Saj nas je On učil moliti in je On tista roka, ki moramo vanjo položiti svoje roke, če hočemo, da pride naša molitev do Boga, saj je sam rekel, bivajoč na zemlji: »Vse stvari so izročene meni po mojem Očetu in nihče ne pozna Sina kot samo Oče in nihče ne pozna Očeta kot le Sin in tisti, komur ga razodene Sin. Pridite k meni vsi, ki ste obteženi in jaz Vas bom poživil.« — In sv. Janez pravi: »Oče ljubi Sina in je vse položil v Njegove roke. Mi imamo priprošnika pri Očetu, Jezusa Kristusa, Pravičnika, ta je sprava za naše grehe, a ne le za naše, ampak za grehe vsega sveta. On je Bog in srednik med Bogom in človekom, človek Jezus Kristus, ki se je sam žrtvoval za zveličanje nas vseh«. — Ah, da bi le vsi položili svoje roke v Zveličarjeve roke, ki je vanje Bog vse položil v veri, upanju in ljubezni, potem bi skupno gledali obličje božje.«

Po teh besedah je mati vzela roke z mojih oči in rekla: »Hvaljen bodi Jezus Kristus!« »Na veke, amen!« sem odgovoril in ves srečen zagledal sijaj jutranjega sonca, ki je vstajalo iznad doline.

»Ah, mati,« sem vzkliknil, »ali je to božje obličje?«

»Ni, otrok moj, to je le njegovo ustvarjeno sonce, ki sme milostno sijati na nas uboge grešnike. A tistim, ki Njega ljubijo, je Bog pripravil to, česar oko še ni videlo in uho ne slišalo in česar še ni občutilo nobeno človeško srce.«

(Dalje prih.)

Magda:

KUKU — KUKU —

Kukavica — le poj!
Saj tebi je lahko peti
zdaj, ko je poleti . . .
K meni pa ni prišla pomlad,
v mojem srcu ni poletja,
vsi moji dnevi so brez petja.
V moji duši je že dolgo zima in mraz,
oh, kaj vse je prinesel čas . . .

F. J.:

TRNJE

(Nadaljevanje)

10. junija . . .

Govori se, da mislijo v naši tovarni vse delavce in delavke odpustiti. Bajе zato, ker ne more tovarna prodati blaga. »Frau Anna« je prinesla danes to novico. Ni hotela povedati, kje je to izvedela, trdila je, da priseže na resničnost te vesti. Od začetka ji seveda nismo hotele verjeti, ampak ko je le vztrajala pri svojih trditvah, nas je zaskrbelo. Res, da ne zaslužimo mnogo, toda nekaj je le . . .

Mojster Martin je prisegel, da je tisto o blagu, ki ga tovarna bajе ne more prodati, velika laž.

»Za tem mora tičati nekaj drugega, dragi moji!« je rekel.

»Kaj pa?«

Mojster Martin se je previdno ozrl.

»Kje pa je ta prekleti delovodja? Ta rad nastavlja ušesa, in na piki me že itak ima . . . Torej, kaj sem hotel reči: Naš stari, ravnatelj mislim, ki je itak tudi lastnik tega vražjega podjetja, si je nagrabil že dovolj denarja. Dovolj zlata je že iztisnil iz nas, ne potrebuje več. Le meni verjemite, da je tako. Vsa ta tovarna ni predstavljala drugega kot velikansko izkoriščevalnico, kjer so gnali nas uboge siromake na žive in mrtve, da smo storili čim več in naredili gospodu ravnatelju in njegovemu čednemu delovodji čim več denarja. Zdaj pa bosta pobasala svojo bisago z zlatom in odšla kam na morje, kjer bosta vsaj nekaj let krasno živela na naš račun. Sam pri sebi sem izračunal, da sta v teh mesecih zaslužila vsak po dvesto do tristo tisoč dinarjev čistega. To je denar, moji ljubi. To je tisti denar, za katerega nas je ogoljufal pri plači . . .«

»Pravijo, da bo izšel zakon o minimalnih mezdah in tega se najbrž boji. Če bi moral plačevati višje mezde, bi šli dobički po vodi in podjetje bi se mu ne izplačalo več. Nobenega smisla bi ne imelo več zanj, ker bi mu ne nosilo več visokih dobičkov...« je trdil nekdo drugi.

Tretji je menil, da je policija zavohala kakšne nepravilnosti in mu dela sitnosti...

»Da bi ga le zaprli!« je vzkliknila ena izmed delavk.

»To boš pa dolgo čakala. Takšni lopovi imajo gladko kožo. Takim ne morejo nikoli ničesar dokazati...« jo je zavrnil. Pritrdili smo mu, da je njegovo mnenje o stvari najbrž najpravilnejše. Ravnatelj je prišel gotovo že kar ob začetku, ko je osnoval »podjetje«, navskriž z zakonom in zato se mu zdaj tako mudi, da bi končal vso reč... Drugega vzroka ne more biti.

»Pa kako to, da bi policija šele zdaj postala pozorna na vse to, zdaj, ko je podjetje že šest mesecev v obratu? Zakaj mu niso, če je goljuf, delali sitnosti že prej, takrat ko je podjetje prijavil?« je dvomil nekdo.

Delavec, ki je preje govoril, se je zaničljivo nasmehnil in rekel:

»Zato, ker je bil gospod. Ker je bil lepo oblečen, obrit, parfumiran in ker je imel v žepu denar, ali pa se je vsaj delal, da ga ima. In o poštenju bogatih ljudi nihče ne dvomi, dokler ne počenjajo v zavesti svoje varnosti še takšnih svinjarij, da se vse mesto hočeš nočeš prime za nos... Ti in jaz pa sva vedno sumljiva, zato ker hodiva okoli v obnošeni obleki in kadiva najslabše cigarete. Če greva po ulici, bo imel policaj vedno oko za nama. Tako je pri nas in vsepovsod po svetu. Če bi bil ti policaj, bi delal ravno tako. Pozdravljal bi lepo oblečene gospode in škilil za tistimi, ki imajo prišito zaplato na zadnji plati svojih hlač. Tudi jaz bi morda delal tako, če bi bil šel za policajja. Tako sva bila že pač vzgojena v tej miselnosti. In najini revni starši so bili tisti, ki so nama vcepili to miselnost v glavo. In ne samo nama, vsi reveži na svetu gledajo v bogatih same poštenjake, zato se jim tudi dajo izrabljati. In teh misli jim ne ti ne jaz ne bova pregnala iz neumnih glav, razen če boš šel k vsakomur, mu vzel možgane iz glave, jih pošteno izprašil in prezračil ter mu jih spet zmašil v lobanjo. Mogoče bi potem boljše delovali. Vidiš, tega pa ne moreva storiti in zato bo tako ostalo, kakor je. Ti boš ostal vse življenje sumljiv človek, če ne boš začel na debelo goljufati, tako da boš obogatel. Šele potem boš

Dermiski grad pri Begunjah.
(Tujsko prometno društvo.)

postal spoštovanja vreden človek, ki boš nekaj veljal, če ne pred Bogom, pa pred ljudmi . . . »

11. junija . . .

Danes sem bila odpuščena iz tovarne in vsi drugi tudi. Poleg ravnatelja je stal neznan, lepo oblečen moški, ko nas je izplačeval. Nekdo je dejal, da je to detektiv iz Maribora . . . Morda je tudi res bil. Še dva tedna bomo delali, potem pa bo podjetje ustavilo obrat »radi neprodanih zalog blaga«, kot je dejal ravnatelj.

Nekateri, ki včeraj »Frau Anni« niso verjeli, so godrnjali radi tako nenadne odpovedi. Večina nas pa je samo skomizgnila z rameni. Kaj se hoče . . . Za tem delom tudi ni bilo nikomur žal, ko bi le drugega dobili. Pa bo težko. Nekateri hočejo iti vprašat za delom v mariborske tekstilne tovarne. Pa je že rekel nekdo, da zadnje čase tudi nam odpuščajo delavce, ne sprejmemo pa nikogar. Kdor nima protekcije, seveda. A kdo se bo zavezal za nas, posebno zame, od koga naj pričakujem protekcije?

25. junija . . .

Od danes naprej sem spet brezposelna. Danes smo delali zadnjikrat v tovarni. Bilo je obupno razpoloženje. Nekatera dekleta so jokala, ko smo dobili delavske knjižice, in moški so kleli. Ne zato, ker bi jim bilo slovo od tovarne tako težko, ampak zato, ker zdaj spet ne vedo, kako bodo živeli.

»S temi revnimi vsakotjedenskimi kovači smo se držali nad vodo mi vsi doma, pet ljudi.« je reklo neko dekle. »Zdaj pa ne vem, kaj bo.«

»Kaj bo — lakota bo!« se je zarežal nekdo, poln obupa.

Še najmanj so prizadeti tisti, čijih starši imajo doma vsaj malo posestvo. Delali bodo doma in bodo imeli vsaj kaj jesti in streho nad glavo. A teh je malo. Večina je takšnih, katerih starši so revni in jim ne morejo prav nič pomagati. Nekateri pa sploh doma nimajo . . .

Pri nas doma pa je slabo vreme. Mačeha ne reče sicer nič, a drži se tako, kot bi jo bil kdo strašno užalil. Oče se zapira v spalnico in čita »Vojno in mir« in godrnja, če ga kdo moti. Mislim, da si želi samo miru. Zjutraj, ko semčila v kuhinji kavo, sem slišala, da je zavpil nad mačeho:

»Pusti me s tem pri miru, kaj morem jaz za to! Ona pa tudi nič! Da si mi tiho!«

»Ne vpij vendar tako, surovež!« je siknila mačeha.

»Tiho!«

Mačeha je prišla v kuhinjo vsa rdeča in si je jezno grizla ustnice. Vem, da sta se sprla zaradi mene. Pa bila sem tiho, le kava se mi je nenadoma zagnusila. Kar tešča sem odšla . . . In to je moj dom! Moj Bog, če bo odslej vsako jutro tako. Pa bi vendar lahko bilo tako lepo, saj trpe drugod še mnogo večje pomanjkanje in so si vendarle dobri in se imajo radi. Pri nas pa je neznosno . . . Če bi ostala brezposelna, bi mi ne bilo obstanka doma. Tudi če bi mačeha iz strahu pred očetom molčala. A ona zna že tako po-

gledati, da zagreni človeku vsak grižljaj. Morala si bom poiskati drugo službo, pa naj bo še tako slaba . . .

Če pomislim, kako lepo pa je v koči pri Lojzkini materi, četudi gleda najhujša revščina iz vseh kotov, mi pridejo kar solze v oči.

5. julija . . .

Sinoči smo kurili kres, ker je danes praznik svetih Cirila in Metoda. Fantje in dekleta iz Tinetovega društva — že lansko leto je ustanovil za fante in dekleta izobraževalno društvo »Pomlad« s tremi odseki, športnim za fante posebej in dekleta posebej ter dramatičnim — so nanosili na grič za vasjo velikansko kopico dračja in drv, celo velike klade in štori so bili poleg, ki so jih morali s konji zvoziti h grmadi. Zvečer ob desetih se je zbrala pri grmadi vsa vaška mladina in mnogo starejših ljudi. Radovedno so poslušali Tineta, ki je imel, preden je z gorečo bakljo zažgal grmado, kratek nagovor. Pravil je, kako so v nekdanjih stoletjih čuvaji na visokih slovenskih gorah zažigali grmade, kadar se je bližala slovenskim deželam nevarnost od katerekoli strani. In ko so zagledali ljudje krvavi svit kresov na svojih gorah in rdeče ožarjeno nočno nebo, so spravili na varno svoje domače in svoje imetje, kolikor so ga mogli. Dočim so žene, otroci in starčki prosili Boga za zmago in rešitev, so se zbrali moške v edini trdnjavi, ki jo je takrat imelo ubogo slovensko ljudstvo, to je za silo utrjenim zidovjem svojih cerkva in so z orožjem v roki branili svojo slovensko zemljo pred napadi sovražnih čet. In obranili so jo, svojo zemljo, pred tujimi sovražniki . . . Danes pa je slovenski narod v enakih, ali še hujših stiskah, kakor nekdanje dni. Od vseh štirih strani pritiskajo na nas sovražniki, ki nam hočejo vzeti našo zemljo, naš jezik, našo mladino, našo bodočnost. Jemljejo nam sadove naših žuljev, sadove, ki jih je delavno slovensko ljudstvo s težkim, ubijajočim delom izbilo iz svoje ljubljene, a gorate in nerodovitne zemlje. In s temi sadovi se krasijo tuje dežele, uživa jih sovražno ljudstvo, dočim umirajo slovenski otroci od jetike in drugih bolezni, ki so posledice stradanja. Treba je le pogledati v naše šole, je dejal, in človek se osu-pel prime za glavo, ko zagleda pred seboj v klopeh namesto veselih, zdravih, dobro in toplo oblečenih fantkov in punčk suha, koščena, sestradana in od težkega dela zdelana otroška telesca, zavita v raztrgane cape, v katerih morajo zmrzovati in hoditi včasih po več ur daleč v šolo. In če že ima kateri teh otrok južino s seboj, sestoji ta južina skoro vedno iz kosa trdega, suhega kruha, pogosto iz ovsene ali ječmenove moke, katerega nežni otroški organizem niti ne more popolnoma prebaviti in izkoristiti. Te južine bi zdravi, dobro hranjeni otroci v drugih evropskih deželah še pogledali ne. To je le za slovenske otroke dobro, mora biti dobro, ker drugega nimajo . . . In treba je pogledati tudi v naša mesta. Slovenski govor je postal v njih tih in plašen, glasno govore in se kot edini gospodje vedejo na naših ulicah le še tujci, pa naj so prišli od juga ali severa, vzhoda ali zahoda. Slovenec postaja v lastni deželi tujec, ki se mora odkriti in pozdraviti, če čuje na svojih ulicah rožljanje tujčeve sablje. In tujci si vodijo pod pazduho najlepša slo-

venska dekleta . . . To se dogaja danes v naši Sloveniji. Zato spet gorijo na gorah in gričih slovenske dežele grmade. Spet so sovražniki v deželi, tujci, glad, revščina, brezposelnost, ko bi bili lahko vsi Slovenci siti in bi imeli delo, če bi bilo tako, kakor bi moralo biti. In kakor so se nekdanje dni Slovenci oboroženi zbrali, ko so zagledali nad svojimi gorami krvavi odsvit gorečih grmad, tako se moramo zbrati tudi danes vsi pravi, pošteni Slovenci, da ohranimo svojo deželo in svoje otroke pred tujim pohlepom.

»Zbrani okrog te grmade, katero bomo prižgali v počeščenje svetih zaščitnikov slovenskega naroda, prisegamo, kar nas je poštenih slovenskih ljudi, da bomo branili svojo zemljo in svojo svobodo proti vsem sovražnikom, pa naj pride kdorkoli!« je vzkliknil nazadnje in vzdignil gorečo bakljo kvišku. »Prisegamo!« je navdušeno povzela vaška mladina.

»Prisegamo, da se bomo vedno zvesto borili za pravico vseh zatiranih, izkoriščanih in tlačanih kjerkoli in kadarkoli!«

»Prisegamo!« so vzkliknili njegovi fantje in dekleta in spet dvignili roke.

»Prisegamo, da smo pripravljeni dati za pravico in svobodo svojega naroda in vseh ljudi tudi svoje življenje in vse, kar nam je drago, če bo treba!«

»Prisegamo!«

Mogočno je donelo v tiho noč. Na nebu je žarelo na tisoče in milijone zvezd, na vseh gričih in gorah naokrog pa neštivilno kresov. Bilo je nepopisno lepo . . .

»Tako bodi!« je rekel Tine in vrgel gorečo bakljo predse na grmado. Zapresketalo je, plamen je obliznil suho, smolnato smrečje in že čez nekaj trenutkov je siknil mogočen krvavordeči plamen proti nebu in jarko osvetil vso okolico na desetine metrov daleč. Ljudje so stali okrog grmade kot črne sence.

Poleg mene je stal stari Vauhnikov Primož. Videla sem, da je obrisal oči.

»Kako je to lepo!« je rekel. »Kmalu bom star osemdeset let, pa kaj takega nisem v vsem svojem dolgem življenju doživel. Nekdaj so se zbirali fantje in dekleta samo v krčmah in na plesih, če so kaj praznovali. Tule dandanes pa so drugačni, boljši in več znajo. Tako je bolje, da, da . . . Le škoda, da sem star.« Čez čas me je pocukal za rokav.

»Ampak fant je tale Tine, da je kaj. Kdo drugi razen njega bi bil spravil kaj tako lepega skupaj in odtrgal mlade ljudi od gostilne? Nihče! Nekateri ga ne marajo, vem, zato ker ni maral postati duhovnik in ker je na dan volitev rekel ljudem, da so pravi osli, ker so si, polna vas samih revežev — to je naša vas v resnici — izvolili edinega veleposestnika v vasi za župana. Dejal je, da je to isto, kot če bi si izvolile ovce volka za vodnika. Ampak to je tudi res, to pravim tudi jaz in zato imam fanta rad. Ima pametne misli, iz njega bo še kaj, boš že videla. Ali ne verjameš?«

»O, seveda verjamem,« sem rekla in bila na skrivaj ponosna na svojega Tineta . . . Res, nihče drugi bi ne bil storil in tvegati toliko, kot on . . .

Nekateri fantje so bili prinesli tamburice in so zdaj zaigrali nanje. Ostali fantje in dekleta so prepevali in mnog izmed starejših se jim je pridružil. Tako lepo je bilo stati v rdečem žaru prasketajoče grmade, iz katere so švigali visoki krvavordeči jeziki in lizali črno nebo, ter peti z drugimi tiste lepe, stare pesmi, ki se podedujejo od roda do roda in ostanejo vedno enako lepe. Potem smo peli nove, vžigajoče, plameneče, ki so kot bojne pesmi nove slovenske mladine donele v temo nad poljem in vasjo. Bojne pesmi mladine, ki se zaveda svojega poslanstva . . .

Šele okrog polnoči smo se skupno in prepevaje vrnili v vas. Bil je lep večer, kakršnih je v vsakem človeškem življenju le malo. To so dejali vsi . . .

6. julija . . .

Obiskala sem Lojziko v bolnišnici. Še vedno ji gre na bolje, le domov bi rada. Ni ji več obstanka v bolnici. Nič čudnega. Če le ne bo prehitro začela spet s težkim delom in si spet pokvarila zdravja, ki se tako počasi vrača . . .

8. julija . . .

Tineta so zaprli! Zdi se mi, kot bi me bil kdo udaril s težkim kolom po glavi . . . K vsemu drugemu, k vsem drugim nesrečam se je pridružila zdaj še ta. Moj Bog, kaj bo vendar iz tega?

Tako sem razburjena, da ne morem pisati . . .

9. julija . . .

Obiskala sem Tinetovo teto in jo skušala nekoliko potolažiti. Uboga starka je grozno prestrašena in bedaste sosede so jo s svojimi slabimi prerokovanji še bolj zmedle. Kar trepeta od strahu za Tineta. Ko sem prišla, je sedela revica v kuhinji in jokala . . .

Sredi sobe, kjer je bival Tine, je ležal na tleh velik kup knjig in papirjev. Raztrgane kuverte in pisma so ležala po tleh razstлана, kakor so jih pustili orožniki po hišni preiskavi. Zbrala sem knjige in jih skrbno zložila nazaj v omaro. Bile so skoro same znanstvene, slovenske, nemške, francoske in ruske, tudi nekaj angleških; čudila sem se, ko sem prebirala naslove. Gosar, Ušeničnik, Sombart, Spengler, Spencer, Merežkovski, Solovjev, Maritain . . ., imena, ki jih poznam. Potem pa vrsta drugih, ki še nisem slišala o njih. Tudi nekaj romanov in pesmi sem našla. Cankarja, skoro vsa Londonova dela v angleščini ali pa v nemškem prevodu, Upton Sinclair, Travena, Dostojevskega, Tolstoja, Gorkega in Miška Kranjca . . . Z ljubeznijo sem zlagala knjige, Tinetove knjige, v preprosto, iz desk zbito knjižno omaro ob steni. Teta je dejala, da si jo je sam zbil.

Potem sem zbrala raztresena pisma in mu jih položila v miznico. Čisto na dnu je ležal zvezek Župančičevih pesmi, moje darilo za njegov rojstni dan . . . Ko sem jo odprla, je padlo ven nekaj posušenih cvetk. In spoznala

sem v njih uboge poljske cvetke, s katerimi sem mu okrasila gumbnico včasih spomladi, ko naju je spremljal z Lojziko na poti domov iz tovarne . . . Ganilo me je in nenadoma sem imela solzne oči. Obrisala sem jih, a tekle so naprej. Tako hudo mi je bilo pri srcu in solze so mi bile pravo olajšanje. Zdelo se mi je, da je srce polno grenke, pekoče boli, ki se je nabirala tam po kapljicah že vse te žalostne tedne sem. Lojzikina bolezen, brezposelnost, mačeha in Tinetova aretacija . . . Dolgo sem jokala. Sram me je bilo, kaj če bi stopila nenadoma teta v sobo in me videla . . .? Kaj bi si neki mislila, saj še gotovo ne ve za najino razmerje . . .? A nisem si mogla pomagati. Vsa dolgo zatajevana žalost si je iskala izhoda in ga našla v solzah. A potem sem se čutila nekoliko olajšano in mirnejšo . . .

Nikoli še nisem bila v Tinetovi sobi in zato sem si jo ogledala od vseh strani. Razen mize, pokrite s tintnikom, pisalnim orodjem in kupom knjig ter papirja, je stala v sobi še preprosta od starosti črna lesena postelja, enako stara omara, knjižna omara, velik kovčeg in stol . . . Moj Bog, vse tako revno . . .! Na žeblju je še visela njegova domača suknja. Morda jo je slekel, tik preden so ga odgnali. Rahlo je dišala po cigaretah in znoju. Vzela sem jo v roke in znova so mi prišle solze v oči, ko sem začutila tisti značilni moški duh. Tako nekaj ganljivega je bilo v tem, tako vsakdanjega in pomirljivega, tako zelo je spominjalo nanj, on pa je bil vendar proč, daleč proč, in Bog ve, kdaj se vrne . . . Rokavi so bili že nekoliko raztrgani in zato sem si položila suknjo čez roko, da jih bom zašila. Saj drugega itak ne morem storiti zanj, da, nič drugega . . . Tako huda je ta zavest . . .

Šla sem v kuhinjo in prosila teto za nit in iglo. Tako sva sedeli potem tam, teta je kuhala kavo, jaz sem krpala njegovo suknjo in pri tem sva se pogovarjali o njem . . .

»Kje ga neki imajo zdaj?« je vzdihovala starica, »Pravijo, da jih grozno pretepajo . . . Siromaček!«

»Oh, saj ni res, saj jih ne pretepajo, to je laž!« sem jo tolažila. Vendar sem bila sama tako potrebna tolažbe.

Pravila mi je, kako se je bilo vse tisto prigodilo. Bilo je še precej zgodaj zjutraj, okoli osmih . . . Sama je pomivala v kuhinji posodo od zajutreka, Tine pa je sedel v svoji sobi, nekaj pisal in žvižgal. Vedno si je žvižgal poleg, kadar je kaj pisal . . . Stara teta se je nasmehnila ob spominu. Vprašala ga je včasih, je dejala, zakaj si vendar žvižga, pa je odgovoril, da z žvižganjem uduši druge, tuje glasove, ki ga motijo . . . Tako vesel in dobre volje je bil tisto jutro . . . Nenadoma pa sta stopila v vežo dva orožnika z nasajenima bajonetoma. Za njunima hrbtoma sta se skrivala dva občinska odbornika, najbrž ju je bilo nekoliko sram gostov, ki sta jih pripeljala . . .

»Ali je vaš sin doma, mati?« je glasno vprašal eden izmed orožnikov.

Teta ga ni takoj razumeła, preveč je bila začudena in prestrašena ob pogledu na bajonete.

»E, pa znajemo, da imaš jednog sina — dangubo!« . . . je zarezal vanjo drugi orožnik, majhen, črn Srb, mešajoč slovenščino in srbsčino.

Teta ga je samo gledala, ne da bi razumela, kaj hočejo od nje. A hude slutnje so se zbudile v njej . . .

»Ona nima sina, Tine je njen nečak.« Kotnikov Juri, eden izmed odbor-
nikov, je na kratko razložil orožnikoma, kako je s to stvarjo.

Zdaj je teta vedela, da iščejo Tineta. Noge so se ji zašibile in padla
bi bila, da je ni ujel Kotnik na roke in jo posadil na klop. Tedaj so se že
odprla vrata in Tine je stopil na prag. Vprašal je, kaj hočejo. Kotnik je
razložil, da imata orožnika nalogo, da izvršita pri njem hišno preiskavo in
ga aretirata.

»Zakaj? Kaj sem storil?« se je obrnil Tine k orožnikoma.

Ta dva sta zmignila z rameni.

»Boste že zvedeli, to ni najina stvar . . .!«

»Pa vi Kotnik, ali tudi vi ne veste, zakaj?«

Kotnik je bil v zadregi.

»Ne vem. Prišla sta na občino in hotela, da morata dva odbornika z
njima. Pa so poslali po naju z Muršecem, ker nihče drugi ni hotel iti. Am-
pak ne vem pa ne, kako je do tega prišlo. Jaz nisem nič kriv . . .« se je
opravičeval.

Mali Srb je privlekel na dan spone in ga hotel ukleniti.

»Jezus, ne , ne, ne delajte tega!« je obupno zajokala teta.

Tine je prebledel, vendar je ostal miren. Prebledela sta tudi odbor-
nika.

»Uklepati ga pač ni treba!« je dejal Kotnik nevoljno. Tudi Muršec se
je oglasil, bolj odločno, kot bi bil človek od njega pričakoval.

»A to je jak momak, opasan!« je pomežiknil Srb in grabil za Tine-
tovimi rokami. Ta je stisnil ustnice in molčal, a iz oči se mu je bliskalo.
da se je teta stresla, ko je pripovedovala . . . Končno, ko sta odbornika pre-
vzela nase odgovornost, sta se orožnika dala pregovoriti. A manjšemu
orožniku se je poznalo, da so ga pripravili ob velik užitek.

Dočim je mali Srb s puško na kolenih stražil Tineta, so večji orožnik
in oba odbornika vršili preiskavo. Knjigo za knjigo, časnik za časnikom so
jemali iz knjižnice, jih prelistali, ogledovali in kar ni bilo zanj, je orožnik
metal na kup sredi sobe. Bil je resnično začuden nad tolikimi knjigami.

»Ali ste vse kupili?«

»Ukradel!« je zagodrnjal Tine slabe volje in si prižgal cigareto.

Prebrskali so še papirje na mizi in v miznici, pobrali, kar je bilo
sumljivega ali orožnikoma nerazumljivega, in nato so šli . . . Tine se je po-
slovil od tete in jo tolažil, da bo kmalu nazaj, a bil je kratek, ker mu je
bilo hudo zanjo in orožnikoma se je mudilo.

»Stopal je pred njima kakor razbojnik, toliko da ga še uklenili niso . . .«

Obe naju je posilil jok . . .

(Dalje prih.)

ŽENA V GLASBI

(Nadaljevanje.)

Gotovo je, da je na razvoj žene kvarno vplivalo tisočletno zapostavljanje in ni dvoma, da bi se bila žena tudi kot skladateljica čisto drugače razvila, če bi ji ozkosrčni družabni red ne zapiral pot splošne izobrazbe in jo ne tiral samo v ozke meje domačnosti. Vsakdo, ki se bavi z vzgojo mladine, mora priznati, da je med deklicami neprimerno večje število povprečno glasbeno nadarjenih kot med dečki. Vendar pa se deklice sigurno manj zanimajo za glasbeno vedo, ki vodi k ustvarjanju in dokaj malo jih je, ki bi iz lastnega nagiba študirale harmonijo, kontrapunkt, instrumentacijo in kompozicijo.

Ob naštetih dejstvih je zanimivo, da so slavili Grki muzi Polyhymnio (pesništvo, skladateljstvo) in Enterpe (vesela lir. pesem in ples) kot predstavnici glasbe in tudi poznejša, krščanska doba časti kot zaščitnico in predstavnico glasbe ženo, leta 229 mučeniške smrti preminulo devico Cecilijo.

Imena žen, ki nam jih imenuje sv. pismo, ne moremo prištevati skladateljicam. Pač pa nam grška zgodovina imenuje pesnico Sappho (630 do 570 pr. Kr.). Corinno in Myrtis; te lirične pesnice pa so svojim pesniškim ustvaritvam nedvomno tudi zložile napeve, kot je bil to takrat splošni običaj. Od tedaj pa preteče šestnajst stoletij, ne da bi izvedeli ime novo ženske skladateljice. V 10. stoletju pa je gandersheimska nuna Rosvitha spisala v latinščini 6 posvetnih igrokazov, katerim je najbrže (po takratni šegi) tudi sama priredila napeve; ohranjenega pa ni nič. Toda sv. Hildegarda, ki je l. 1179 umrla kot opatica na gori sv. Ruperta (blizu Bingena ob Renu), je nedvomno skomponirala 70 liturgičnih spevov. Nekateri so prekrasni — človek bi komaj verjel, da so nastali v tej dobi.

Doba večglasja (od 14.—16. st.) — nima niti ene skladateljice. Toda 17. stoletje pozna v Florenzi več žena, ki so se resno bavile s homofonijo in gojile tudi dramatsko glasbo. Ohranjeno nam je več imen (Viltoria Adrilei, Clandia Caltaneo, Catarina Martinelli, Margherita Lasta, Adrianne Basilei, Lonora Barosi). Najzanimivejša izmed teh žen pa je nedvomno Francesca Laccini, od katere je bila sicer tiskana le ena knjiga kantat, toda njena opera »La liberazione di Ruggiero dall' isola d' Alcina« se je l. 1625 pela na Poljskem kot prva opera.

Po francoski revoluciji je tudi žena svobodneje zadihala, se začela v večji meri zavedati svojih notranjih vrednot in svojih človeških pravic. Z naraščajočo izobrazbo se je poglobilo tudi njeno zanimanje za vse panoge umetnosti in ne v najmanjši meri za glasbo. Od tega časa se število skladateljic stalno dviga; večina izmed njih poteka iz vrst pianistk — med pevkami jih je znatno manj.

Prednjačijo Nemke; tem sledijo Francozinje, Angležinje, Norvežanke, Italijanke, precejšnje število skladateljic pa so dale tudi Švedska, Irska, Škotska, Belgija, Holandska, Amerika in Španija. Slovanke so malošte-

vilno zastopane — in mogoče tudi radi pomanjkanja reklame manj vidne. Pravimo: Dobro blago se samo hvali — toda časi so se izpremenili in tudi stari pregovori nimajo več iste veljave kot poprej. Če imenujem 4 Poljakinje, 2 Rusinji, 1 Čehinjo, 1 Hrvatico in 10 Slovenk nočem s tem reči, da jih vsi ti narodi nimajo več — toda zaenkrat njihov imena še niso prodrila izza meja njih ožje domovine.

Če ob teh številkah navedem deset Slovenk tudi nočem s tem reči, da so ali bodo njih dela odločilno vplivala na razvoj naše in tuje glasbe. Vsekakor pa je število žen ki so se, oziroma se še pri nas zelo intenzivno bavijo s kompozicijo, zelo častno.

Zato naj tudi najprej pokažem Slovenke, kajti: kdo naj jih časti, kdo naj spoznava in spoštuje njih delo, če ne mi sami.

Pri naših glasbenicah, ki so takorekoč skladale le od slučaja do slučaja, prevladuje mala oblika za glas ali instrument. Te komponistke so v večini: sedem jih je. Ostale tri: redovnici Alakok Eckel in Mati Eleonora Hudovernik ter Primorka Breda Šček, so se oz. se bavijo največ z zborna skladbo.

V vsej dobi »Novih Akordov« najdemo med obilico moških le dve ženski imeni: *Ljudmila Lendovšek* je v X. letniku izdala pesem za glas in klavir: »Kaj mar mi je domovina?« in *Poldi Dekleva* je prispevala »Mazurko« za klavir. Vse nadaljne so svoja dela v posebnih izdajah predale javnosti. Med pedagoškimi deli imamo *Dragice Košmerlj*: »Pozdrav slovenskim citrarjem in *Ivanke Negro-Hrastove* »Pevsko šolo« združeno s teorijo za konservatorije, učiteljišča, srednje, meščanske in osnovne šole in zборе. *Vilma Mikel* je izdala tango za klavir. Novomeščanka *Ervina Ropas*, znana altistka, dirigentka in pedagoginja, je izdala l. 1914 koračnico za klavir in l. 1919. »Mlade junake«, pesem za šolski zbor; njene bivše učenke pa se rade spominjajo še drugih, številnih njenih zborov, kateri pa žal niso tiskani in so bili le izvajani pri raznih šolskih nastopih. Ime *Marije Zalar* je pač malokomu znano, zakaj ona komponira le napeve — ima litanije in 1 requiem — katere ji potem harmonizirajo drugi skladatelji.

Dolenjka, Novomeščanka je tudi S. M. *Alakok Eckel*. Njene pesmi izvaja prav mnogo naših cerkvenih zborov. Izdelala in izdala je toliko, da imamo jasno sliko njene nadpovprečne glasbene nadarjenosti. Za sopran in alt je zbirka »Dvanajst blagoslovnih in Srca Jezusovega pesmi«, za mešani zbor pa zbirka »Pridite, molimo« in »Šopek 10 cerkvenih pesmi. Njen obširni življenjepis je prinesel »Cerkveni glasbenik«.

Življenjepis *M. Eleonore Hudovernikove* pa je ob priliki njene sedemdesetletnice izšel na tem mestu, zato naj danes — le radi pregleda — navedem samo dela te naše nadvse zaslužne skladateljice, pevke in orgelske virtuozinje. Petnajstletna je vglasbila svojo prvo pesem »V večjo čast božjo« (»Ad majorem Dei gloriam«), danes pa je njenih skladb preko 130, neglede na neštivilne motive, ki so tu in tam zabeleženi, na napeve, ki jih hrani njen čudoviti spomin. V tisku je izšlo le malo: »8 blagrov« za 3 do

4-glasni ženski zbor, par otroških pesmic in par zborov, raztresenih po raznih zbirkah. Številna njena dela so razmnožena le v rokopisu in se zato žal po večini izvajajo le v ljubljanski nunski cerkvi. — Med nabožnimi deli naj omenimo še 1 latinsko in 2 slovenski maši, 12 mašnih pesmi, 1 »Te Deum«, 2 blagoslovni, 12 Jezusovih pesmi, nad 20 Marijinih in 14 svetniških pesmi. Od posvetne glasbe pa naj naštejemo: 2 veliki kantati, zbor: »Kranjska, pevaj pesmi slave«, 20 pesmi za otroški zbor, nešteto drobnih skladb in vložki k 14 otroškim igram, med katerimi sta tudi »Sirota Jerica« in »Palčki«. — Naši šolski in društveni odri pa si pomagajo s prevodi iz tujih jezikov — kdo ve za naša domača dela?

Naša najbolj vidna in najplodovitejša skladateljica pa je *Breda Šček*, s pravim imenom pravzaprav: Frida Orel-Šček, učiteljica v Ločah pri Poljčanah. Ker bo v kratkem izšel njen obširni življenjepis, naj se tu omejim le na najvažnejše podatke; pa tudi ti bodo zadostovali, da zbudi v nas zanimanje in spoštovanje za skladateljico in dirigentko, pevko in pianistko Bredo Šček, ki je že kot petnajstletno dekletce vodila v Gorici 7 zborov. Zdi se, da ta drobna, nežna žena sploh ne pozna počitka, da dela noč in dan — saj imponira že samo število njenih skladb, neglede na izredno kakovost, ki jo priznavajo vsi naši najbolj znani glasbeniki in kritiki kot monsig. Stanko Premrl, prof. Lucijan, Marija Škerjanc, Zorko Prelovec in dr. Do sedaj je izšlo v tisku par njenih manjših skladb v »Novi muziki«, v samostojnih izdajah (ki so vse okusno opremljene in jim je naslovno stran narisal akad. slikar Tone Kralj) 22 zbirk. Poleg tega hrani še 6 izdelanih zbirk in 11 rokopisov, od katerih je zopet vsaka zbirka zase. Od l. 1930. do 1938. je izdala naslednje cerkvene zборе: »V zvezdicah žari nebo«, »XX. Tantum ergo«, »Zvezda Marija«, »Svetniške pesmi«, »Odpevi k litanijam Matere Božje«, »V Nazaretu roža rase«, »Blažena noč«, »Biseri milosti«, »Slovenska maša«, »Kristus je vstal«, »V tebi, Kristus« in »Trnje venec« ter za mladino »Prvo in drugo cerkveno pesmarico za mladinske zборе.« Zbirke narodnih pesmi za prosvetne zборе so: »Kadar jaz, dekle, umrla bom«, »Vidim voznika«, »V mladih dneh« in nagrobnica »Zbogom duša«, poleg teh pa zbirki mladinskih zborov »Kralj Matjaž« in »Pojmo spat«. 15 samospjevov s spremljevanjem klavirja pa vsebujeta zbirki »Raste mi, raste« in »Čez Pohorje sinje«. Neizdane zbirke so: »Štirinajst preludijev za klavir«, »Štiri samospjevi s klavirjem«, »Osem klavirskih skladb«, »Trije samospjevi«, »Šest narodnih pesmi« v motetski obliki in »Štiri cerkveni mešani zbori«. V rokopisu pa so še naslednje zbirke: »120 narodnih pesmi za moš. in meš. zbor«, »Zbirka pesmi Srcu Jezusovem«, »Mladinski zbori«, »Zbirka obhajilnih pesmi za mešani zbor«, »Zbirka božičnih pesmi za meš. zbor«, »Posvetni mešani zbori«, »III. cerkvena pesmarica za mladinske zборе«, »Posvetni moški zbori«, »Zbirka svetniških pesmi« in »Žalostinke«, za meš. zборе in 20 slov. narodnih pesmi za samospjev s klavirjem. Niti pokojni prof. Emil Adamič, najplodovitejši slovenski skladatelj, ni izdal toliko del — a Breda Šček se šele vzpenja k vrhuncem svojega vstvarjanja.

(Konec prihod.)

POT V PRISTAN

Na cesti široki se srečala sva
popotnika mlada, že trudna oba.
Iz teme prihajal on, v temo poslan,
a meni je cesta pomenila dan.

Sem prožila svojo mu trudno roko,
pogledala v temno mu skrito oko.
Le nekaj korakov sva romala dva
obema je cesta bila svetlá.

Na kraju te ceste je sreče pristan.
Ustavim korak, zdaj romal boš sam.
Še enkrat z roko pokažem mu tja,
le tjakaj ta svetla cesta pelja.

Počivam ob cesti in gledam za njim
in sama se angel popotnim zazdim.
Tudi jaz kmalu poromam odtod,
že bližje in bližje prihaja mi Bog.

Marinka:

Spomini na bolnišnico

Okrevajoči bolniki odneso iz te hiše žalosti kaj različne vtise. Mnogi komaj čakajo, da jo zapuste, a zopet drugi jo ohranijo v najlepšem spominu, saj jih je v telesnih bolečinah navdajala sladka zavest, da ne trpe sami, — da z njimi dele vse trpljenje angelska bitja — č. sestre usmiljenke. Naj jim veljajo te vrstice v hvaležen spomin!

Usmiljenke izhajajo iz vrst naših plemenitih sester, da lajšajo telesno in duševno bedo po bolnišnicah in sirotišnicah.

Ni še dolgo, ko me je božja previdnost pripeljala v njihovo daljše skrbno varstvo. S tem se mi je nudila lepa prilika spoznati jih od bliže.

Vem, da nobena mojih blagih strežnic ni slutila, kakšen detektiv se nahaja v bližini. Igrati to vlogo, se mi je res izplačalo, zakaj, na ta način sem sama mnogo pridobila za življenje. Manjka mi besed, da bi se izrazila dovolj pohvalno o njihovem velikodušnem delu.

Usmiljena sestra je svojim bolnikom to, kar je sonce mrzli zemlji!

Čisto pozabi sama na sebe, da le vsestransko pomaga v oskrbo ji izročenim trpinom. Že ob 4ih zjutraj jo pokliče samostanski zvon in pozno v noč še obvezuje in celi rane... Sama sem bila večkrat priča izrednim žrtvam, ki jih je prinesla večkrat po telesu šibka, a duhovno velika in močna redovnica. Na vprašanje, kako premore vse to s takim veseljem in dobro voljo, je kratko odgovorila: »Saj Bog pomaga!« — Kako preprost, a jedrnat stavek, poln vsebine.

Še več! Bog dela čudeže prav po teh blagih bitjih. Poznam moža, ki se je po hudi prestani bolezni v bolnišnici izpreobrnil. Preje zagrizen komunist, sedaj zatrjuje, da je predrugučil svoje mišljenje prav radi nad vse skrbne in ljubeznive nege dobrih sester.

Žal, da niso vsi bolniki dovtetni za takšne božje opomine. Večkrat sem videla grdo nehvaležnost od strani neuvidevnih bolnikov. Na nepri-

jazne zbadljivke so č. sestre odgovarjale s smehljajočim se obrazom in niso tem bolnikom nič manj vneto stregle.

Ta plemenita srca se ogrevajo ob ognjišču božje Ljubezni ter prinašajo toploto svojim trpinom.

Kje še zajema draga sestra toliko moči za težko, odgovorno službo? Ni težko uganiti. Vsak dan se njena duša hrani s Kruhom močnih ter napaja ob živem Studencu. Odtod rosi po njenih pošnjah rosa milosti tudi na njene uboge varovance.

Kot nadzemska bitje se mi zdi sestra usmiljenka ob bolniški postelji, posebno ob postelji umirajočega. Vselej sem si zaželela sreče, da bi tudi jaz imela ob smrtni postelji takega angela varuha.

Vem, da je dosti deklet, ki pri izbiri stanu ne vedo, kam bi krenile. Vsem tistim, ki oklevate, ali bi si izvolile redovni poklic in pristopile k armadi usmiljenk, povem, kaj mi je rekla mlada, živahna sestra usmiljenka: »Rada bi zavpila, kako sem srečna, da bi odmevalo po vsem svetu! Želim in privoščim vsem dekletom, kar uživam sama. Ko bi jim mogla dopovedati, kako je Gospodovo breme lahko in kako sladak je Njegov jarem! O, da bi bile vsaj moje bivše tovarišice tako srečne, kot sem jaz, — pa žal, da ni nobene za menoj!«

Ljubo dekle, ki si zdravo in si izbiraš poklic, — obrni hrbet svetni praznoti ter sezi po sreči, ki se Ti ponuja!

M. Valant:

Zaposlitev žene

(Konec.)

Človeški sreči je namenjena zahteva, da ne sodelujeta mož in žena le radi samoohranitve človeštva, temveč tudi na različnih poljih človeške delavnosti.

Ženo pa določajo njene telesne in duševne lastnosti za materinstvo. To velja za ženo v toliki meri, da je tudi izven družine njena delavnost najplodovitejša v splošnem tam, kjer more razviti materinske lastnosti. Mož in žena sta normalno pozvana v to, da ustanovita s pomočjo zakona družino, ki je osnovna celica družbe. Previdnost je dala staršem nalogo in s tem obenem pravico skrbeti za vzgojo otrok. Materi pa je naložena vendar le posebna dolžnost glede na njene posebne vezi z otrokom. Ta jo določa v skladu z naravo za varuhinjo domačega ognjišča in zakonskih otrok. Največjega pomena za človeštvo je, da mati to dvojno dolžnost dobro izpolnuje.

Poleg socialne in moralne vrednosti dela, ki ga vrši žena kot vzgojiteljica in gospodinja, ima njena delavnost doma še posebno gospodarsko vrednost. Gospodinjstvo ima namreč gospodarski pomen, ki ne zaostaja za nobeno nadaljno gospodarsko delavnostjo poročene žene.

Mnogo žena je prisiljenih, da same skrbе za zaslužek. Mezdno delo je pri tem normalno in največkrat edino možno in primerno sredstvo. Žena ima

*Vila za letovanje v Begunjah.
(Tujsko prometno društvo.)*

zato pravico, da si zagotovi v primeru potrebe življenjske potrebščine z meznim delom. Kot vsaka osebna pravica pa mora biti tudi ta v skladu z zahtevami splošne blaginje. Pravica žene do dela pa ne more biti omejena samovoljno v tistem obsegu, ki ga dopušča splošna blaginja.

Delo je potrebno razdeliti med može in žene po njihovih močeh in sposobnostih ne le v interesu proizvodnje in družbe, temveč tudi v lastnem interesu žene ter družbe. Pospesevanje take razumne razdelitve dela spada poleg drugega k nalogam nasveta poklica ter dobro urejenega poklicnega življenja. To razdelitev dela je treba pospeševati tudi s poukom delojemalcev in delodajalcev.

Če se pa hoče dati ženi možnost delati, se ji mora dati tudi priložnost, da se izobrazi za to delo. Zato želimo, da se napravi ženi enako dostopen pouk vseh vrst, namreč na obrtnih, na univerzah in na umetniških šolah, da bo mogla žena zaslužiti za preživljanje potrebna sredstva s kolikor mogoče visoko dosegljivo izobrazbo in tako izpolniti svoje poslanstvo.

Ker žena ne more opravljati določenih del brez večje škode zase in za otroke, so potrebna tudi zakonita zaščitna določila za delo žene. Ta določila naj se ne nanašajo toliko na prepoved zaposlitve kot na zboljšanje tehničnih in socialnih delovnih razmer. Niti žena niti mož ne smeta ogrožati svoje morale radi njunega gospodarskega blagostanja. Zato so potrebna v mnogih slučajih večkrat tudi zakonita določila v varstvo dobrih običajev.

Ker mora žena s svojim delom zaslužiti vsaj zase osebno, je tudi njen zaslužek le za preživljanje, ne pa za priboljšek. Če opravlja žena delo, ki je enakovredno moškemu, mora obveljati načelo »Za enako vredno delo enako plačilo«.

Dobro urejeno družinsko življenje po svoje doprinaša v pomembni meri korist človeškega napredka. Tako življenje pa je nemogoče, če žena ne more izpolnjevati svoje najodličnejše naloge, kar je v današnjih razmerah onemogočeno mnogim delavskim materam. To je resna socialna neprilika in krivica nasproti ženi, ker ta nima možnosti, vršiti naravne in izbrane naloge in mora nositi trojno breme — poklicno delo, materinske in gospodinjske dolžnosti, — kar presega njene moči.

K. S. I. hoče zato ustvariti v imenu človeškega napredka možnost, da privede poročeno ženo zopet v njeno družino. Če kultura napreduje, se mora

tudi žena razbremeniti težkih nalog, ki ji jih je naložila manj kulturna družba. Na drugi strani je pa dosegel tehnični razvoj že tako stopnjo, da stopnjevanje proizvodnje gospodarsko omogoča osvoboditev poročene žene izpod proizvodjalnega poteka. Zaslužek očeta se mora po potrebi z družinskimi dokladi pomnožiti in tako zavarovati družini zadostne dohodke, materi pa nuditi priliko, da ostane doma. Dekletom in poročenim ženam naj se da primerna gospodinjska izobrazba, da se tako vzgoje za smotreno uporabo dohodkov družine. Javnosti naj se razloži npravna, gospodarska in socialna vrednost dela, ki ga vrši mati v družini in gospodinjstvu. Osvoboditev matere od najemnega dela morajo pospeševati strokovne organizacije s pomočjo zakonov, ki so najprimernejši za posamezno državo in njene razmere.«

V tej deklaraciji pravic vseh žena in še prav posebej poročenih žena in mater bodo našle naše slovenske delavke in nameščenske načela, ki veljajo tudi zanje; našle bodo smernice, po katerih se morajo boriti preko svoje krščanske strokovne organizacije za svoje od Boga dane pravice in naloge. Naj bi bile naše žene in dekleta v tej svoji borbi složno zbrane okrog programa in zahtev, ki jih je postavil kongres krščanske strokovne internacionale na predlog svojih odličnih udeleženk — krščanskih strokovničark, da bo naše ženstvo delavskega stanu korakalo vzporedno z ženstvom ostalih držav v borbo in do zmage.

Borštner J.:

VPRAŠANJE

Nocoj, ko dan mirni v večer se sklanja,
ko spev zvonov utriplje in drhti,
spominjam Tvojih črnih se oči
in čudne zgodbe tajnega vprašanja.

Večer se spuščal je na strehe bornih koč
in murni so cvrčali sredi trav
in zvon je molil angelski pozdrav —
jaz prosil sem Boga za srečno noč;

ti okno si pojoč zagrinjevala;
je dih mi od cvetočih lip v srcé
prinesel tvojo pesem in ime,

da isti hip prenehal sem moliti.
Prestrašen sebe vprašal sem, a kaj,
ne vem, če ti povedal bom kedaj...

Ali je res?

Ljubezen gre skozi želodec, pravi slovenski pregovor, dodam mu še, skozi želodec gre mnogim tudi zdravje in življenje.

Znano in dokazano je, da hrana gradi nedorastlo telo, ohranja dušo in telo zdravo, mu daje energijo, od katere zavisi razpoloženje, zadovoljnost, zdravje in ljubezen.

Ni dovolj, da znajo naše gospodinje kuhati »dobro in fino«, znati je treba predvsem pravilno sestavljati jedilnik! To se pravi hrana mora biti pripravljena iz živil, ki vsebujejo vse tiste prvine, iz katerih je zgrajeno telo in iz tistih, ki jih vsled dela in življenja izrablja. Te prvine dobivamo v živilih, ki nam jih nudi rastlinstvo in živalstvo. Prvine so v živilih v obliki spojin — redilnih snovi. Te so: voda, beljakovina, tolšča, ogljikovi vodani, rudninske snovi in vitamini.

Vodo dobi telo s hrano in pijačo . . .

Beljakovine dobivamo v mesu, siru, jajcih, mleku, sočivju, žitih in krompirju . . . Kot življenjska snov je beljakovina važna in nenadomestljiva. Pri njeni prebavi se tvorijo kisline. Pomanjkanje te redilne (beljakovine) snovi se javlja z oslabelostjo, nezmožnostjo za delo in v dovzetnosti za bolezni, dolgotrajno pomanjkanje je lahko usodno. Prebogata miza dobre — beljakovinaste hrane, je lahko nevarna. Pojavijo se bolezni: sladkorna, revma, živčne bolezni in — značajne napake.

Tolščo dobi telo z različno zabelo. Je vir toplote, daje energijo in kot rezerva oblikuje telo. Preobilna tolšča obtežuje prebavo, debeli in izloča kisline.

Ogljikovi vodani: škrob (krompirja žita, sočivja itd.), *sladkor* (mleka in sadja), so tvoritelji energije in toplote. — Staničnina = ogrodje živil, posebno rastlinskih in sadja, pospešuje prebavo.

Vitamini so v zelenjadi in sadju. Urejujejo življenjske procese, dajo telesu odpornost za bolezni in ohranjujejo svežost duha.

Rudninske snovi so anorganske prvine, glavna sestavina kosti, zobovja, krvi, in tudi v mišičevju, žilah in kitah jih je več ali manj; spojene s kisikom itd. se nahajajo v živilih v obliki in z reakcijo kislin in lužnin. Kisline se tvorijo v beljakovinski in mastni hrani, lužnine pa v zelenjadi in sadju. Izmed rudninskih snovi morajo prevladovati — lužnine. Te urejujejo pravilno izrazbo beljakovin in nevtralizirajo kisline, (poleg drugih važnih nalog).

Iz tega sledi, da mora sestavljati kuharica dnevno jedilnik tako, da so v njem zastopane vse redilne snovi. Uporabljati mora živila iz rastlinstva in živalstva — kot že omenjeno. Vsak dan mora biti na mizi zelenjava, me-njaje s sadjem poleg drugih tečnih živil.

Pred kratkim je dejal neki izkušeni zdravnik, da spomladi klenka mrtvaški zvon zato tako pogosto, ker so ljudje, zlasti nevedni in bedni, vsled enostranske, zelenjadi in sadja primanjkujoči hrani, šibki in razpoloženi ter dovzetni za — smrtne slučaje.

Lahko je gospodinji pravilno izbirati živila poleti in v jeseni, ko je vrt poln različnih dobrot in drevje servira sočno sadje, a težje in naravnost težko je ustreči zahtevam in potrebam organizma pozimi in spomladi brez preudarnosti in požrtvovalnosti gospodinje.

Kako ohraniti zelenjavo in sadje za zimo in spomlad?

Tako, da ju na en ali drugi način shranimo in zavarujemo pred pregodnjim razpadanjem. Razpasti mora prej ali slej sleherna organska snov, to je zakon narave, ali prehitro razpadanje lahko preprečimo s konserviranjem.

(Kako lepo priliko pouka o tem poslu (konserviranju) nudi za gospodinje kraljevska banska uprava, ko namerava letos prirediti po Sloveniji tečaje za konserviranje sadja in zelenjave!)

Vzrok razpadanja — bistvo konserviranja.

Prehitro razpadanje živil povzročajo glivice. Te rabijo za uspešno delovanje vlago in ugodno toplino — toploto. Prav prijetno se počutijo in bohotno se razmnožujejo v nesnažnih, zaduhlih in vlažnih prostorih. Vzemimo tem, s prostim očesom nevidnim bitjem življenjske pogoje: nesnago, vlago in toploto in zelenjavo kot sadje smo začasno zavarovali... Sadne in zelenjadne pridelke konserviramo tudi tako, da jih vložimo v ohranjujoče snovi: v sladkor, sol ali kis, ali da jih vložimo v patentne steklenice in segrejemo do gotove stopinje.

Konserviranje graha.

Kako hitro je zelenjava uporabna, — dorastla, določi za to gredo najlepšega graha, fižola, kumar, za konserviranje, ono za kuho. Radi grešimo, da to, kar nam ostane, konserviramo. To ni pravilno. Najlepša, najokusnejša in zdrava je prva zelenjad in to shranimo!

Razvito zrnje graha preberi, operi in pokuhaj 5 minut v slanem kropu. Ocejenega in ohlajenega napolni v patentne (Weck) kozarce, prst pod rob, zalij s slano vodo, najbolje z ono, v kateri se je kuhal (popolnoma hladno!) obriši rob, gumi obroček, pokrovček zapri, pritisni z zmetjo in kuhaj 1½ ure v vreli vodi (v loncu s podstavkom). Kuhanega zavij v prtič in postavi na zadišen prostor, na leseno podlago; čez nekaj dni kuhaj še enkrat ½ ure.

Kozarec daj kuhati v mrzlo vodo, ki naj stoji štiri prste pod rob najmanjšega kozarca. (Dalje prih.)

Treznostni teden

V dneh 28. maja do 4. junija je bil v Ljubljani in po vsej slovenski deželi treznostni teden, ki ga je organiziral pripravljalni odbor za ustanovitev Lige proti alkoholu.

Vsak večer v tem tednu je bilo po eno ali več predavanj, kakor: Vpliv alkohola na zdravstveno strukturo Slovenije (dr. Ivo Pirc), Alkoholizem in šola (V. Jagodič), Sredstva za protialkoholno delo v šoli in družini (M. Zor), Družina in alkohol (ga. dr. Puntarjeva), Odnos žene do alkoholnih vprašanj (V. Lapajne in dr. Grossmann), Alkoholno vprašanje in gospodarska struktura Slovenije z novimi pogledi na alkoholno gospodarstvo (V. Kuret).

Poleg predavanj pa se je na tem tednu vsestransko razpravljalo, kako odpomoči našemu narodu in kako ga rešiti od demona alkohola.

Katoliško ženstvo je ob koncu protialkoholnega tedna stavilo po referatu ge. dr. Puntarjeve te-le resolucije:

V teh dneh protialkoholnega tedna smo imeli priliko slišati vse polno poročil in ugotovitev glede škodljivosti alkohola v telesnem, duševnem, duhovnem in moralnem oziru, da nam je končno referent o družini in alkoholu samo še izpopolnil in določneje nakazal preveliko škodo, ki jo po alkoholu utrpe naše družine.

Ne smemo pa vzeti zgolj alkohol kot ono zlo, ki prinaša družini in njenim članom toliko gorja in bede, ampak tudi vse njegove spremljevalce, ki so nekako že posredni njegovi učinki, pa jih pogosto jemljemo v opazovanje kot samostojna zla. Poleg pijančevanja je tudi veseljačenje, lahkomišelnost, zapravljanje, ponočevanje, čezmerno uživanje tudi drugih dobrin in ne nazadnje seksualno izživljanje, moralni prestopki premnogih vrst, zloraba žene, mladoletnih in celo otrok, rušenje družinskih vezi in družinskega življenja ter onemogočenje socialnega sožitja — tisto, čemur mora žena, ki pri vseh teh prestopkih največ trpi, napovedati neizprosni boj.

K temu boju nas žene v prvi vrsti sili naše načelno katoliško stališče, ki v dekalogu vidi urejeno človeško življenje in njegov odnos do soljudi in vseh socialnih edinic, katerim človek kot družabno bitje pripada. Naše mnenje je, da bi z uravnovesenjem človeškega življenja in njegovih odnosov po dekalogu bil vsak boj s prej naštetimi zli popolnoma brezpredmeten. Vemo pa, da ima človek prosto voljo, po kateri se odloča za dobro ali slabo in da je tudi človek po podedovanju nasledkov prestopa prvih staršev bolj k hudemu, kakor k dobremu nagnjen. Zato je treba zanj tudi še drugačnih zakonov, ki ga vežejo pod resnično, telesno občuteno kaznijo in ga zgrabijo, ko ga zalotijo v takem prestopku, prav občutno: bodisi, da mu nalože kazen, bodisi, da mu odvzamejo prostost, ki ga obsodijo v prav tisto delo, katerega se je prej najbolj izogibal. Ker je alkoholiziran človek, t. j. pijanec za višje vrste dokazov povsem nedostopen, je edino kazen še tisto sredstvo, ki mu pride do živega.

Vočigled teh ugotovitev predlagamo današnjemu zboru, da sprejme tozadevne predloge, kakor slede:

1. Zakoni in odredbe, ki so kdajkoli izšle z namenom, da se zatre čezmerno uživanje alkohola z vsemi slabimi posledicami naj ostanejo v veljavi in naj se izpopolnijo do popolnosti, pri čemer naj sodeluje poleg pravnikov in sodnikov zlasti tudi žena, ki je ponajveč nedolžna žrtev prestopkov teh zakonov in odredb.

2. Ker je pijančevanje in veseljačenje in lahkomišno zapravljanje zaslužka, premnogokrat vzrok bedi, nemorali in nevzdržnim razmeram v družinah, je nujno:

a) da se število gostiln omeji;

b) omeji naj se do skrajnosti število krčm, barov, lokalov s stoječimi gosti;

c) omeji in strogo nadzoruje naj se obratovanje nočnih lokalov v mestih in industrijskih krajih, kjer mnogi možje in fantje zapravljajo ogromne vsote in propadajo gmotno in moralno, njihove družine pa radi tega trpe pomanjkanje; radi potujočih tujcev zadošča, če je v takih krajih le en soliden lokal vso noč odprt;

č) v tem lokalju naj bo zaposleno samo moško strežništvo;

3. Gostilniški, kavarniški, hotelski i. dr. predpisi naj se strogo izvršujejo; zlasti naj se gleda na to, da:

a) pijanec, ki pride v te lokale že v pijanem stanju, kratkomalo ne dobi pijače;

b) gostilničar, ki že pijanemu gostu postreže s pijačo, naj se v prvem primeru policijsko posvari, če se to ponovi, pa kaznuje denarno, za tem z zaporom in končno z odvzemom koncesije;

c) v gostilniških prostorih naj se zadržujejo le resnični gostje, ne pa taki, ki se naslanjajo na pivce in od njih pričakujejo darov v obliki pijače, za kar so pa zopet dolžni le-tem razne protiusluge (brezposelni moški in ženske);

č) strežniško osebje v teh lokalih naj bo solidno in naj se najstrožje kaznuje zaposlitev mladoletnih deklet;

d) policijska ura naj se z dovoljenjem prekorači res v najnujnejših primerih, brez dovoljenja pa najstrožje kaznuje;

e) policijskim organom mora biti dostop zaradi kontrole vedno odprt.

4. Vsak pijanec, ki se zaloti v javnem lokalju, ali na cesti, naj se kaznuje s policijskim zaporom, z globo v korist socialnim ustanovam — v našem primeru v korist sanatorija za alkoholike — ali za po alkoholu obubožane družine.

5. Dolgovi, ki jih kdo napravi za pijačo, naj se proglase za neizterljive.

6. Od teh predpisov ni izvzet nihče, od najnižjega do najvišjega socialnega položaja.

Deklica na tuje gre...

Savinčanka:

KAM SE ZATEKATE?

Okrog novega leta sem se vpisala v katališko prosvetno knjižnico. Knjižničarka mi je ponudila vezano knjigo z naslovom: Vigred l. 1927. Vzela sem jo in odšla.

Bila je nedelja in preždelala sem celo popoldne v svoji sobi, čitajoč Vigred. Moja navada je namreč, da čitam knjigo tako dolgo, dokler jo prečitam. Seveda, če mi ugaja, in če imam čas. Uspeh čitanja je bil ta, da sem napisala dopisnico in si naročila omenjeni list. Ob prejemu sem bila zelo vesela. Obračala sem list za listom. Vse mi je ugajalo. Končno sem našla tudi prostorček za dekleta. Gledam: samo dva dopisa, nič vprašanj... Vprašala sem se: Kam se zatekajo v urah žalosti in nesreče, ker svet je takrat mrzel in vara? Da, kam se zatekate?

Drage sestre, v tem svojem listu, v naši Vigredi boste našle najboljšo prijateljico. Dobra g. urednica je vedno pripravljena dajati dobrih naukov, okrepcilne tolažbe v bridkih in grenkih urah, ki jih prinaša življenje slednji izmed nas. Tu, drage tovarišice, imate priliko spoznati, kako živi ena in kako druga. In če nimate prijateljice, dobre in iskrene, pridite in se izpovejte g. urednici. Zaupajte ji vse svoje težkoče in ona Vas bo prav gotovo razumela in vas potolažila. Ne bojte se, da bo prišla Vaša izpoved v javnost! O tem ni govora. Saj si za v Vigred lahko po svoji volji izberete ime.

Torej, draga dekleta, iščite prijateljstvo tam, kjer se pravo in nesebično prijateljstvo najti more, in okusile boste blagodat zlate resnice, ki pravi: Imeti resničnega prijatelja se pravi imeti zaklad.

Francka Zupančič:

PRIJATELJSTVO

Prijateljstvo! Tisoč definicij so mu že prilagodili, povzdigovali ga do vzvišenosti ljubavi, poniževali zopet drugi do minljivosti sanj; toda nihče mu ni znal uničiti vrednosti, nihče mu ni še mogel tajiti obstoja.

V človeških dušah se vzbuja harmonija čustev. Čuden, neznan tok simpatije, ki skoro nezavedno zbližuje in odtuja. Oči govore še pred izrečeno besedo. Oči so vtis čustva, predpoda misli. Iz njih nemega izraza se porodi čut zaupanja. V očeh se poraja prva vez prijateljstva.

Pač res, mnogokrat varajo tudi oči. Varajo, kadar je človeška duša obdana z oklopi neiskrenosti in laži.

Kakor pa se prijateljstvo nenadoma porodi, tako često nenadoma tudi ugasne, brez vsakega sledu, brez vsakega obžalovanja. Ne zovejo ga odkrito prijateljstvo, imenujejo ga iluzija. Bodi; ali pa mi morda tudi lepa!?

Čemu imeti dušo, ki čuti, duh, ki zna misliti, usta, ki govore, če bi zapirali, če bi morali zapirati vase radost, boleost, vsako bežečo misel? Oživi vse mrtvo, kadar mu damo in znamo dati življenje. In živ občutek notranje olajšave nam je dušek, izliv naših najbolj skritih čustev, ki nočejo biti sužnji in jetniki v temini naše notranjosti.

Ali pa smo gotovi, da se nas razume? Niso li naše besede vržene vetrovom? Da, morda jih samo zbira veter, oni veter, ki gladi vse, suši solze, ugrablja nasmeh, požira tisoč fraz in jih odnaša daleč. Nič zato! Iluzija nas še pušča govoriti, odkriti se nas vse dragi osebi, in teža, ki obremenjuje trudno dušo, se počasi razblinja. Bolj prosti in svobodni smo in ne vprašamo več kako, zakaj. Premišljaje do dna duše, bi morda našli v njej novo grenkost, novo željo po razodetju v zadobitev zdravilnega balzama. Sicer pa nas napolnjuje mir. Pozabi se vse! Pozabna skrije vse v svojo tišino.

DRAGE SESTRE!

Že dolgo je, odkar je naša Marija v naši zvesti spremljevalki Vigredi tako lepo, prijazno vabila nas vse domov, domov... In šele sedaj sem se ji tudi jaz odzvala. — »Vse, prav vse...« je vabila, obdana z vso skrbjo in ljubeznijo do nas deklet, ki krmarimo s čolničkom življenja širom sveta.

Da, nocoj, ko je vse mirno in tiho, ravno nocoj pred praznikom Oznanenja, hitim domov, domov... Da bom zopet, kakor nekoč, v krogu mlajših, zlati mamici voščila in želela h godu vso srečo.

Silna daljava, več sto kilometrov, in samo trenutek je treba in že sem doma. Ah, tu je moje vse: skromni domek, mamica, bratci, sestrice. Vrtniček preplavljen z omamnim vonjem hijacint, vijolic in narcis. Tu je moje ono vse, po čemer me žeja. To žejo moram ugasiti nocoj. Nocoj, ko me objamejo spomini na nekdanje srečne dni, ki bili so, a več jih ni...

Na jugu sem, v krajih, katere nisem nekoč prav nič ljubila. Kar nejevoljna sem bila, če sem slišala: ta in ta je odšla na jug. Če bi mi bil kdo tedaj dejal, da tudi mene pozdravlja daljni jug, bi ga bila prav gotovo pošteno zapodila izpred oči. No, sedaj pa bo kar kmalu napočilo peto leto, kar pohajam tu doli. Ni ravno lahko krmariti med razburkanimi valovi, ali s pomočjo Njeno, ki nam je vse, plave čolniček s korajžo proti obali, od koder bo krasen pogled nazaj.

Godi se mi prav dobro. V marsikakem oziru niti ne čutim, da sem v tujem domu. Oba, »očka« in »mamica«, sta jako dobra.

Tu doli nas je precej Slovenk. Na žalost smo nesorazumne in neorganizirane, zato brez vsake dobre družbe, prepuščene same sebi. Različna so naša pota, ki vodijo na vse strani. Pota, ki vabijo mladostni cvet, ga zapeljujejo in zvablajo v prepad ostudnega blata, v katerem tone in nazadnje utone.

O, da bilo bi
čisto življenje,
kot lilijin cvet,
največje veselje
slovenskih deklet.

Pošiljam ob sklepu pisma vsem sestram vse polno slovenskih pozdravov!

Mimi z juga.

Draga Mimica, dovolite, da se Vam v imenu vseh slovenskih deklic najpristicnejše zahvalim za pozdrave in za lepo pismo, ki ga v tej številki priobčujemo. Srečne bi bile, če bi naše bisere, razmetane po vsem svetu, nekdo imel srečo in moč zbrati in nam jih vrniti. Ali bi ne bilo to lepo? Toda žetev je velika, a delavcev je malo. — Pozdravljamo Vas prav lepo!

Marija.

*

Iz Rumunije. Od februarja 1937, t. j. od časa, ko so brezbožniki imeli v Moskvi svetovni kongres, so rumunske katoliške žene in dekleta v celi Transilvaniji imele velike protestne demonstracije proti preganjanju vere in cerkve v Rusiji in Španiji. V celi deželi ni ene katoliške ženske organizacije, ki bi se ne bila udeležila teh protestnih zborovanj. V cerkvah so bili takozvani »verski dnevi« in tudi »verske tridnevnice«, pri katerih se je mnogo molilo za preganjane brate in sestre v Rusiji in Španiji. To žensko gibanje pa je poseglo tudi v najširše plasti katoliškega ljudstva sploh in je bilo prav to delo pozitivno ustvarjajoče. Očividci pripovedujejo, da pri teh cerkvenih pobožnostih ni bilo dovolj spovednikov, da bi mogli vsem spovedancem ustreči. V Cluju je bilo 28. maja pri taki pobožnosti toliko vernikov, da so napolnili ne le prostorno glavno cerkev v mestu, ampak tudi vse

okoliške trge. Po pridigi je šlo v povorki več desetisočev z gorečimi baklami, ki so peli in molili ter vzklikali katolicizmu in Kristusu. Na visokem zvoniku, ki presega vse mesto, je blestel vso noč velikanski križ v električnih žarnicah. Tudi mnogo nekatoličanov se je udeležilo tega obhoda. Možje in mladeniči so imeli večkrat v letu ponočno čiščenje Najsvetejšega s posebnim namenom, da Bog varuje brate in sestre v Rusiji in Španiji, domačo državo pa boljševizma in brezbožništva.

Urugvaj. Poleg verskega dela v cerkvi in kongregacijah se žene in dekleta le-teh udeležujejo tudi drugače v življenju. V preteklem letu je izdala zveza ženskih kongregacij vprašalno polo po vsej državi, da je dobila podatke o tajnem delu komunistov. Med drugimi vprašanji so bila tudi n. pr. tale: Ali ste poslušali kakega komunističnega govornika, kdaj, kje, kakšni so bili poslušalci? Ali poznate osebno kakega komunisto? Ali ste dobili kdaj vabilo h kakemu komunističnemu zborovanju? Ali Vam je znano komunistično središče ali lokal? Ali Vam je znana kaka šola, kjer se razširjajo komunistične ideje in je kaka učna moč komunističnega mišljenja? Ali poznate kak komunistični časopis? Ali veste za knjigotržnice, ki prodajajo komunistično literaturo? Ali poznate papežovo okrožnico »Divini redemptoris« o komunizmu? Ali želite kakega pojasnila glede komunizma? Ali ste pripravljeni z molitvijo in dobrimi deli delati proti komunizmu?

Dunaj IX. Splošna bolnica. Kongregacija za svetne bolniške strežnice, ki ima tam svoj sedež, skrbi za svoje članice, da se vedno popolneje žrtvujejo v službi bolnikov. Poleg običajnih govorov imajo mesečno duhovno obnovo, ki pa ne obsega samo duhovne strani, ampak jim daje tudi vseh potrebnih napotkov v njihovi težki službi, zlasti tedaj, ko imajo v oskrbi bolnike blizu smrti, ki pa se nočejo spraviti z Bogom.

Strassburg. V tem obmejnem mestu med Nemčijo in Francijo je nedavno prejel mašniško posvečenje oče enajsterih otrok, ki je sedaj vdovec. Trije njegovi sinovi so redemptoristi, tri hčere pa usmiljenke. Kot nameščenelec pri neki industrijski firmi je v večernih urah študiral in končno dokon-

čal teološke študije v duhovskem seminarju. Pri novi maši so mu ministrirali trije sinovi.

Lille (Francosko). V tem mestu stoji vsako nedeljo 15 avtomobilov na razpolago, da se odpeljejo duhovniki v 30 župnij, ki nimajo nobenega duhovnika. Lastniki avtomobilov so se z lastnoročnim podpisom zavezali k temu načinu dušebrižništva.

V ameriškem mestu New Orleans je pri ognjegascih in pri policiji nastavljen poseben kaplan, ki ga pokličejo z istim signalom, kakor reševalno postajo ali policijo. V svojem posebnem avtomobilu, ki ima iste prednosti, kakor rešilni avto, odhiti k požarom, da imajo gasilci in reševalci, ki pri svojem reševalnem delu pridejo v smrtno nevarnost, takoj priliko za versko tolažbo.

Nemška Karitativna zveza je nedavno praznovala 40 letnico svojega obstoja. Pri tej priliki so podala poročila nastopne ogromne številke: v karitativnem delu je 120.000 oseb zaposlenih kot v glavnem poklicu, od teh 80.000 redovnih moči, 600.000 je pa oseb, ki opravljajo to delo kot časno službo. Omeniti je treba, da je od vseh teh dve tretjini žen in ena tretjina moških. Karitativna zveza vzdržuje 4000 zavodov za zdravstveno, vzgojno, gospodarsko in socialno skrbstvo, ki imajo 257 tisoč postelj. Poleg tega je 7000 pol-zavodov, kakor otroški vrtci, zavetišča itd., ki imajo 300.000 mest za otroke. 19.000 pa je javnih ustanov, med temi 5.200 občinskih zdravstvenih postaj.

Dunaj ima 179 kinov z 78.221 sedeži. Vsi ti so imeli leta 1937 25 milijonov obiskovalcev.

PISMO IZ JUŽNE ZEMLJE

Kaki pozabljivci smo! Dve leti je koj-maj, ko sem odjadral čez »lužo«, pa kot da sem že kar pozabil na dom. Pa kolikokrat mi pride na misel, da bi bilo treba spet oglasiti se! Pride »Vigred«. Le na kratko jo utegnem prelistati, a toliko pač, da se mi misel na dom spet zbudi in tudi vest... Da, tudi to! Pošiljajo mi »Vigred« in molče čakajo, kdaj bo kdo plačal... Te pridne slovenske deklice! Jaz pa odlašam in odlašam... Pa danes je že vendar skrajni čas, da ganem in pošljem

kek grošč. Saj sem menda že kar za dve leti dolžan... Pa naj bo ta moja beseda opomin tistim, ki so kot... Mica Kovačeva, pila, nič plačala... podobno dolžni kot jaz, najdaljni slovenski kaplan, prav pod južnim soncem.

Ko sem se tega pisanja lotil, sem pa res kar v zadrego prišel, kaj bi zapisal. Ali od mode, ki dekleta precej zanima...? I, ne vem, kaj bi od tega povedal! Da nosijo ženske sedaj prav take klobučke, kot sem ga imel jaz tedaj, ko sem prvič k maši šel: zelene, koničaste in s »špago« na pentljo in še malo postrani jih nosijo, tako da se mi kar čudno zdi, da nobena nič ne zavriska...

Da se tudi skrbno šminkajo... Pa ne vedo, kako nevséčne zamere lahko iz tega pridejo... Kako neki, bo vprašala katera? — Čisto enostavna stvar.

Že večkrat se mi je primerilo med našimi, še večkrat pa med argentinskimi.

»Gospod, oni dan sem vas pozdravila, pa mi niste nič odzdravili!«

»Kje pa in kdaj?«

»Bilo je tam in tam.«

»Oprostite vprašanje: Nemara ste bili drugače našminkani kot danes? ...«

Taka je ta stvar. In kako naj potem človek razpozna iz tolikih obrazov, ki imajo ustnice vse enako namazane, lica enako nežna, obrvi enako zavite... vse umetno... Obleko pa tako vedno menjavajo...

Saj ni greh to, kajneda, gospod?

Greh? Če se samo zato tako nosiš, ker se vse druge in če ni druge želje, kot biti malo lepša, kot je Bog obraz pomeril, to še ni hudobija. Če pa se kaj grdega zadaj skriva, potem pač že ni več nič nedolžnega... Vedno pa je stvar lahko sitna zaradi tega, ker je težko spoznati osebo, ki ima danes tak, jutri pa drugačen obraz...

Boste rekli: tega pa res ni treba iz južne zemlje pisati. Saj nam tu vedno isto trobijo...

Saj imate prav. Zato pravim, da nisem vedel, kaj naj pravzaprav napišem.

Morda bo zanimalo to, da je tukaj v ženskem svetu strašne brezposelnosti. Sicer ne za absolutno potrebo, kajti delo služkinje je dobiti lahko. Toda ni vsaki za to!

Kaj pa mislite, gospod, da bi moje hčere šle za dekle? No, no! Tega pa nikdar! In tako sirote doma ženinov čakajo in na kako pisarniško službico, kjer bo komaj zaslužila za vožnjo v pisarno. Tako sede doma, skozi okna gledajo in na pragu postajajo in še kako ročno delo delajo ali za kako trgovino srajce šivajo. Joy, prejoj! Šivankaric je toliko, da so delo šivilje tako na nič spravili, da z 18 urnim šivanjem komaj zasluži toliko doma, kolikor dobi služkinja gole mesečne plače...

Seveda je druga z gosposkimi mojškrami. Na ladji se je vozila gospa, modistinja iz Buenos Airesa. Vsako leto potuje v Pariz po novo modo. Pa pravi, da se ji ta pot sijajno izplača... In potroši gotovo 30 tisoč din na enem potu.

In sedaj pa tole: O kom pa pravzaprav tole pišem?

To je nekaka sličica iz tukajšnjega življenja. Ker so se seveda tudi naša dekleta kar dodobra udomačile tukaj, se v marsičem tudi teh navad oprijemajo. Ta rod je seveda še delaven in priden, prihodnji bo pa že tudi prisvojil ono delomrznost in lahkomišljenost, ki je lastna tukajšnjim domačinom in domačinkam.

Kaj pa naša dekleta?

Hodijo večinoma vsaka svoja pota. Malo je tistih, katere se pri službi božji pokažejo, veliko več jih je na veselicah videti. In pravijo, da se pri plesu nikdar ne utrudijo... Pa za take stvari je tukaj kar molčati treba. Ni pa tako malopomembno to, da se mnoge tako može, da tega ne store več pred oltarjem. Brez Boga in brez križa in brez blagoslovljenega prstana.

Zato je zaklicala pred kratkim poštna duša, ki je prišla iz Evrope: »Saj mora biti tukaj kar kmalu sodnji dan...!«

Da se tako nove nesrečne družine ustvarjajo, kjer brez Boga žive in brez njega božjega miru uživati ne morejo, to je naravna stvar.

Hvala Bogu, da je večina še vsaj toliko verna, da se poročé cerkveno! Toda dovolj bridko je, da je nekaj takih, ki to zanemarijo.

Oni dan smo pa le imeli tudi nekaj razveseljivega.

Šolske sestre so priredile gospodinjski tečaj. Prvi je bil in zato naravno, da ni bil obiskan, kot ste vajene tam doma. Pa

je bilo le lepo pogledati te naše kuharice in gospodinje, kako so se obračale!

Sedaj se pa na birmo pripravljamo in bo nekaj precej velikih birmancev.

Takih in podobnih novic bi še mnogo lahko natresel, pa naj končam, da bodo mogle v »Vigredi« najti prostora, če bo preveč, bo šlo nemara kar v koš.

Naj še pristavim pozdrave vsem znanim

bralcem in bralkam »Vigredi« po širni domovini in sporočim, da v prav lepem miru nadaljujem svoje delo med rojaki.

Vse pa prosim, da kak očenaš zmolite kdaj za sestre, katere se tukaj za košček kruha bore, pa so v veliki nevarnosti, da zapravijo pravo srečo.

Hladnik Janez, izselj. kaplan.

Condarco 545. Buenos Aires.

*

DEKLIŠKI KROŽEK BREZJE.

Da se omogoči skupnost med dekleti v svrhu verske in splošne izobrazbe, smo dne 14. febr. 1938 tudi pri nas ustanovili dekliški krožek. Vabilu smo se polnoštevilno odzvale. Redno vsakih 14 dni se zbiramo k sestankom, ki nam poleg vzgojnih nauk nudijo tudi zabavo. Posebno nam ugajajo predavanja g. voditelja in vedno nam prekmalu mine čas sestanka.

Dasiravno je naš krožek šele v razvoju, smo že pokazale, kaj znamo. Na Velikonočni ponedeljek smo za proslavo matriškega dne uprizorile lepo uspelo igro »Po trnju do cvetja«. Tudi recitacija »Slovenska mati« je bila vsem všeč. Nastopili

so tudi naši najmlajši z ljubkimi prizorčki. Veseli so jih bili gledalci, posebno pa me, saj imajo vse pogoje in upamo, da postanejo boljši od nas.

Za mladinski tabor vlada med dekleti živahno zanimanje. Skušale se ga bomo v čim večjem številu udeležiti. Krojev zaenkrat še nimamo, pač pa bomo gledale, da si jih čimprej nabavimo.

Zelo nas veseli, da se naše število veča. Marija, naša Kraljica, naj nam pomaga, da nas bo mnogo vzornih in dobrih ter blagoslovi delo za dosego našega lepega cilja.

Vsem dekliškim krožkom pošiljamo sestrške pozdrave! — Bog živi!

STUDENEC PRI SEVNICI.

Pozdravljene, sestre! Danes se prvič oglašamo v »Vigredi«. Mnogim čitateljem je ta kraj gotovo še neznan. Sedaj boste vedele, da je na svetu tudi župnija Studenec, del zemlje, ki ga je Stvarnikova roka položila v toplo Dolenjsko, da dopolni sliko, prekrasno sliko slovenske domovine.

Letošnje leto in sicer januarja meseca smo ustanovile na Studencu dekliški krožek, ki lepo uspeva. Sestankov težko pričakujemo. Vrše se vsakih 14 dni. Z vso pozornostjo sledimo predavanju g. voditeljice. Po predavanju imamo prijateljski pomenek, saj si imamo dekleta vedno dosti povedati. Tudi pojemo rade, posebno narodne pesmi. Za zaključek sestanka zapojemo še eno Marijino. Na Marijo ne pozabimo, saj je Ona zvezda vodnica v viharju mladosti in sončni žarek naših src. Njej, ki kraljuje v naši župni cerkvi, smo

spletle vencev za majniški oltar. Ljubezen do Nje je pobrala z naših oken najlepše rože.

Marca smo priredile materinsko proslavo, ki je zelo lepo uspela. Na programu so bili trije ljubki prizori, govor in petje. »Angelovo čiščenje« in »Lepa si roža« so z navdušenjem peli gledalci in igralke.

Ker nimamo doma, se zbiramo v šoli. Pripravljamo ga pa in v jeseni, če Bog da, ga bomo prišteli v vrsto naših prosvetnih domov.

Mladinskih dni v Ljubljani junija meseca se bomo tudi me udeležile v polnem številu. Večkrat se v pogovoru mudimo pri njih in težko čakamo nanje. Torej, na svidenje, drage sestre, v beli Ljubljani! — Bog živi!

MARIJI ŽNIDAR
SUHADOLE — KOMENDA.

(† 15. IV. 1938)

Lansko jesen si še vsa zdrava in vesela prebiralala »Vigred«, ki Ti je tako ugajala. Opravljala si še vsa dela. Ko si spravljala poletne cvetice, gotovo nisi slutila, da bodo ravno te cvetlice, ko bodo pognale k novemu življenju in se razcvetele, krasile Tebe na mrtvaškem odru in te spremile v hladni grob. Ko pa je začelo odletavati rumeno listje z dreves in ko je narava začela hirati, so tudi Tebe začele zapuščati moči in Ti si hirala in slabela vedno bolj. Poklican je bil zdravnik, ki pa je takoj dvomil, da bi Ti še kdaj hodila. Svetoval Ti je, da poskušaš z bolnico in prepeljana si bila po božičnih praznikih v bolnico. Deset tednov si veliko trpela tam ob Ljubljani, kjer ni veselja. Kako si mirno in vdano prenašala vse bolečine! Vselej, kadar smo Te prišli obiskat, si nam zatrjevala, da si boljša, čeprav smo na Tvojem obrazu videli, da si slaba in da trpiš silno veliko. Zdravniki so Te tolažili, češ: dom, narava, sonce, čist zrak, vse to Vam bo prineslo zdravja in še boste hodili tri četrte ure daleč v cerkev in še boste nosili koš na hrbtu s polja ali iz gozda. Ti si se v upanju, da res doma ozdraviš, vrnila domov. Doma ni bilo nič boljše, pač pa vedno slabše, sama si začela izgublјati upanje. Pekoči gnoj, ki Ti je tekkel iz ran, Ti

je povzročal silne bolečine; nehala si uživati vsako hrano, prositi si začela z nami vred, da Te čimprej reši hudega trpljenja On, ki je gospodar življenja. Še enkrat si prejela sv. obhajilo in sv. maziljenje, slutila si, da gre Tvoje zemeljsko življenje h koncu in si v tem upanju mirno trpela.

Narava se je že zbudila iz spanja, bližal se je cvetni in veliki teden. Slutila si že prej, da Te bo poklical Vsemogočni ravno o praznikih. Veliki teden je bil zate tudi teden velikega trpljenja, veliki petek pa je bil zate že dan miru.

Na veliko nedeljo smo Te spremili k večnemu počitku na pokopališče k Sv. Petru. Ni bilo blesteče in sijajne krste, ni bilo veliko vencev, kakor tudi Tvoje življenje ni bilo nikoli razkošno, ampak vedno skromno. Bogata in velika pa je bila udeležba in molitev pri pogrebu, ki je pokazal, kako Te je vse cenilo. Ko smo Te polagali v grob, je ostalo malo oči suhih.

Sedem otrok si dala svetu, dva sta se že ločila od Tebe v mladih letih in sta prišla sedaj Tebi naproti. Ostalih pet pa se je šele sedaj zavedelo, kaj si jim bila.

Na Tvojem grobu raste zdaj polno cvetic, ki si jih tako ljubila v življenju, ki jih Tvoji otroci hodijo zalivat s solzami.

Prosimo Te, draga mama, ki si gotovo pri Njem, ki ima oblast nad vsemi, da nas ne pozabi in da bomo nekoč prišli skupaj v nebesih.

Dekle.

Duhovne vaje in tečaj KA. v Kočevju za kmetska dekleta bodo od 13. do 18. avgusta. Pričetek prvi dan ob 6 uri zvečer, sklep zadnji dan zjutraj. Oskrbnina za ves čas znaša 90 Din. Prijavite se najkasneje do 1. avgusta na naslov: Zveza katoliških deklet, Ljubljana, Masarykova c. 12.

Duhovne vaje v Domu Device Mogočne bodo za gospodične učiteljice in uradnice od 9. do 13. julija. — Za dekleta pa od 12. do 16. avgusta. — Pričetek prvi dan ob šestih zvečer, sklep zadnji dan zjutraj. — Oskrbnina znaša 100.— din. — Prijave sprejema: Predstojništvo Lichtenthurnovega zavoda, Ljubljana, Ambrožev trg šte. 8.

*

II. DEKLIŠKI DAN NA BETNAVI.

Marijin praznik, 15. avgust, naj zopet združi vsa dekleta *Lavantinske škofije!*

Vrši se kakor lani tudi letos za vsa dekleta naših župnij »Dekliški dan« na *Betnavi pri Mariboru.*

Betnava vas vabi, pričakuje vas in se že pripravlja na vaš obisk. Pridite, dekleta lavant. škofije, odzovite se!

Ko ste doprinesle svoj delež k velikemu taboru v Ljubljani, se zberite 15. avgusta v Mariboru in pokažite svoje navdušenje za najsvetejše kár živi v našem slovenskem narodu. Naj bo »Dekliški dan« praznično slavlje vseh plemenitih deklet, ki se zvesto trudijo v delu za zmago naših verskih vrednot in za resničen dvig našega katoliškega slovenskega dekleta.

Najlepše kar pozna dekcle, najdragocenejše svetinje deklinštva naj se ta dan uveljavijo v polni meri! Vso našo lavantinsko deklinško skupnost naj letošnji Dekliški dan obogati in okrepi za vse boje s površno, za dekcle tolikokrat poniževalno miselnostjo naših dni.

Dekleta! Veselimo se našega dne na Betnavi! Potrudimo se, da bomo mogle vse na to naše zborovanje!

Lepo je življenje vernega slovenskega dekleta. To nam bo ob Mariji Vnebovzeti zopet pokazal naš »Dekliški dan«. Čimveč nas bo, tem bolj bo mogla ta lepota priti do izraza. Zato velja:

15. avgusta vsa lavantinska dekleta na Betnavo!

POČITNICE, DOPUSTI IN IZLETI

Šole so za nekaj mesecev zaprle svoja vrata in vsa tropa mladih ukaželjnih ljudi se je razbežala na vse strani. Nekateri so šli domov k svojim staršem in si bodo pri kmečkem delu, ki ga prav v teh mesecih ne manjka, nabrali novih moči za nadaljni študij. Po desetmesečnem duševnem delu se z udejstvovanjem fizičnih

moči najbolj osvežijo. Mestna mladina bo šla na gore, k morju, na taborjenja; povsod pa pomenijo telesne vaje velik del počitniškega programa. Gibanje v svežem, čistem zraku, sonce in voda, so tisti čudoviti vreli, ki nam dajejo vedno nove mladosti, tudi če smo že davno zapustili šolske klopi. Zato jih bomo tudi na dopustu poiskali in si jih kar na moč privoščili.

Tako misli vsak in vsaka, le gospodinja stoji ob strani in se ne more prav veseliti vseh teh priprav in pogovorov, ker pomenijo zanjo le novo delo in novo breme. Že nedelja sama, ki je za moža in otroke zaželen dan prostosti, zahteva od gospodinjne pomnoženega dela, ker vsi pričakujejo, da bo ta dan miza bolj in skrbneje obložena, da tudi kakega priboljška ne bo manjkalo. V počitnicah ali na dopustu se pa dober tek družinice na zraku in v soncu še pomnoži in ker so na deželi vse prilike že zaradi nenavajenosti težje, je pomnoženo in otežkočeno tudi delo gospodinjne. Pri današnjem razvoju živilske industrije bi pa to ne smelo več biti in bi si vsaj za ta čas morala vsaka gospodinja svoje delo kar se da poenostaviti. Saj zunaj v prosti božji naravi ni glavna nedeljska zabava jed, kar je le prevečkrat v sivih, deževnih mestnih dneh. Zato se zadovoljimo z eno kuhano jedjo in medtem ko jo gospodinja pripravlja, poiščejo dru-

gi sadja ali gozdnih sadežev, da brez škode odpade močnata jed. Kdor pa misli, da tudi na deželi ne bo prestal brez sladkarij, naj se posluži raznih praškov za pudinge, ki so hitro pripravljene in zaradi mleka in jajc, ki jih moraš dodati tudi redilni. Jedilnik moramo urediti po živilih, ki so nam tudi na deželi dostopna, kakor jajca, mleko, bolj poredko meso in žalibog le premalo sočivja. Pa kar je, je. In še mnogo vode bo steklo, preden bo kmet tudi v samo tujskoprometnih krajih začel pridelovati potrebno zelenjavo. Zelo priporočljivi so na počitnicah samokuhalniki. Zjutraj jed pripraviš, daš v samokuhalnik, zapreš in greš na sprehod, h kopanju ali kamorkoli, in ko prideš domov, je okusno kosilo že kuhano.

Na daljših izletih pa nosimo vso jedilno shrambo v nahrbtniku. Če mislimo obiskati to in to kočo, ne bo tako hudo, če hočemo biti pa prosti in počivati tam, kjer se nam zdi najlepše, se bomo morali pa že bolj obremeniti. Dobe se že majhni in lahki kuhalniki, da si, kjer se nam zdi, skuhamo kave ali čaja, skuhamo polento, spečemo omlete itd. Mleko in domač kruh si kupimo po poti na kaki kmetiji, jagode nabereemo v gozdu, pa se nam bo kar imenitno zdelo. Ne pozabimo na limone, sladkor, med in presno maslo v zaprti puščici, tudi čokolada in kisli ali melisni bonboni nam bodo dobro služili. Suhe slive in fige, orehova jederca in rozine so dragocen priboljšek v planinah. Ogibajmo se pa mesnih izdelkov in mesnih konzerv. Po eni strani nas zelo obremenjujejo, poleg tega pa delajo žejo, ki je zelo neprijetna, če ure in ure ne prideš do studenca ali kmetije. Kdor bi le ne hotel pogrešati mesa, naj vzame v nahrbtnik dobro prepečeno perutnino, ali divjačino ali na olju prav dobro ocvrte zrezke. Kruha ne kaže preveč nositi seboj, mnogo bolj nam služi prepečenec ali neslajeni dobro prepečenj keksi, ker se ne suše, ne drobe in tudi dalj časa ne pokvarijo, kar o kruhu ni mogoče trditi.

Kar boš še drugega vzel s seboj, se ravnaj po okusu in po denarnici. Čim lažje nosiš, tem bolj veselo boš užival božji svet, naješ se pa potem lahko doma po mili volji.

Seveda velja to le za one, ki jim ni treba skrbeti za letoviščarje, vendar bi tu in tam mogla uporabiti primerno zrno, ko se tvoji gostje pripravljajo na daljši izlet, morda boš napravila dobro drugim in sebi, če si tak sprehod zamisliš in goste opreliš.

Če drugega ne, oddahneš si za minuto dve; z glave jih imaš za določen čas, gost dobi prepričanje, da zanje skrbiš, da vse veš in da so pod tvojim okriljem lahko brez skrbi.

SADJE V GOSPODINJSTVU.

Komaj se pojavijo prve češnje na naših trgih, že začno gospodinje skrbeti za vkuhanje. Srečni lastnici Weckovega aparata to ne bo povzročalo mnogo skrbi, ker je tam postopek povsem enostaven in je največje važnosti samo brezhibna snažnost, dobro stanje gumijevih obročkov in elastičnost spojke, kar je nujno potrebno, da so kozarci neprodušno zaprti. Zato bo gospodinja v tem oziru pregledala svoj inventar in nadomestila, kar se je morda pokvarilo, da bo imela vse pri rokah, ko pride glavna sezona.

Več težav dela vkuhanje v navadnih kozarcih, vendar se pri skrbnem ravnanju tudi to posreči, saj naše babice niso poznale nobenega aparata ali kakega drugega pripomočka kot navadne kozarce in pergamentni papir, pa so imele pozimi bolj polne shrambe, kakor jih imamo danes, ko se le prerade zanašamo na tovrstno industrijo. Tukaj je pa za trpežnost sadnih shrankov poleg kar mogoče trdne zapore važna gostota sladkorne raztopine. Pri tem je pa treba upoštevati koliko soka odda razno sadje med vkuhanjem, zato bomo na pr. za jagode pripravile gostejše sladkorno raztopino, kakor za hruške, ker prve oddajajo mnogo soka, druge pa skoro nič. Za jagodičje stopimo $\frac{3}{4}$ kg sladkorne sipe v $\frac{1}{2}$ l vode in pustimo, to raztopino vreti 8—10 minut, da se sladkor očisti. Potem vlijemo mrzlega čez tesno naloženo surovo sadje, skrbno zavezemo in kuhamo v sopari. Jagodičja naložimo poln kozarec, sladkorja pa samo $\frac{3}{4}$ in prav počasi segrevamo, da sadje preveč ne upade in je potem v kozarcu sam sok in le malo skupaj stisnjenega neznatnega

sadja. Tudi češnje, višnje, breskve, marelice in razne slive vlagamo surove, trdnejše sadje pa prej prevremo. Vendar za te vrste sadja zadostuje redkejša sladkorna raztopina in sicer 1 kg sladkorne sipe na 1 vode, ki naj vre pravtako kot prva 8—10 minut in se mrzla vlije čez vloženo sadje. Tudi tukaj naložimo surovega sadja poln kozarec in nalijemo $\frac{3}{4}$ sladkorne rastopine, le kuhanega sadja, ki ne pusti prav nič soka, naložimo manj in nalijemo sladkorja, da ga za prst visoko pokriva.

Za vkuhavanje vzamemo vedno dozorelo, skrbno odbrano sadje, ki ne sme biti prav nič razpokano ali nagnito. Tako uporabimo za marmelade in sadne soke. Sadje, ki se surovo vlaga, vedno dobro operimo in odcedimo, da se osuši. Posebno mehko sadje, ki bi se pri tem moglo zmečkati, vložimo v sito in ga potem s sitom vred večkrat pomočimo v vodo, ki jo po potrebi tudi menjajmo.

Neredko se zgodi, da se sadje v kozarcih preveč dvigne. Temu je največkrat vzrok premočno in prehitro segrevanje, da se sadje ni moglo zadosti prepojiti s sladkorno raztopino, zato lahko opazujemo, da tako sadje, če ni pri segrevanju preveč upadlo, pozneje lepo napolni kozarce. Včasih pa pomaga, če kozarce čez nekaj dni za 24 ur postavimo na glavo.

Če hočemo shediti pri sladkorju, moramo na vsak polliterski kozarec viliti žlico čistega špirta ali potresti pol grama salicila. V tem primeru nam zadostuje sladkorna raztopina $\frac{1}{2}$ kg sipe na 1 vode; vendar je dobro, če sadje vre 20—25 minut mesto 12—15.

Češnje ali višnje kot kompot. Za 3 kg češenj ali višenj kuhaj $\frac{3}{4}$ kg sladkorne sipe stopljene v 1 vode, da vre 10 minut. Dobro oprane in odcejene češnje naloži tesno v kozarce, ki pa jih večkrat potolci ob roko ali z zloženim prtičem pokrito mizo, da se sadje lepše vleže in bolj napolni kozarce. Zdaj nalij mrzle sladkorne raztopine do $\frac{3}{4}$ kozarca, pokrij jih s pergamentom ali celofanom in dobro zaveži s tanko ovlaženo vrstico, da so tako kozarci skoro neprodušno zaprti. Kozarce vložijo v lonec za vkuhavanje ali v navaden lonec s primernim podstavkom, da kozarci ne stoje na golem dnu. Če tudi podstavka

nimaš, obloži kozarce s krpami ali s enim, nalij mrzle vode, da sega kozarcem dva prsta pod rob in postavi na štedilnik, da prav počasi zavre. Polliterski kozarci naj vro 15 minut, literski pa 22. Kozarci naj se v loncu shlade, potem jih zbrisi in shrani.

Ribezljeva marmelada. Poljubno množino rdečega ribezlja pomoči večkrat s sitom vred v mrzlo vodo, da se opere, potem ga pa pretlači skozi gosto sito, da odstraniš peške in peclje. Na kg pretlačene sadne kaše, daj $\frac{3}{4}$ kg sladkorja in postavi na štedilnik, da se stopi in zavre. Dobro mešaj in pusti vreti 25 minut. Ta čas popolnoma zadostuje, da se ribezljeva marmelada pozneje lepo strdi; če jo dalj kuhaš, postane temna in zgubi aromo. Še vročo marmelado napolni v ne prevelike kozarce in neprodušno zaveži. Pazi, da ribezelj dobro odcediš, ko si ga oprala, da ne bo prišlo prav nič vode med sadno kašo, če ne se ti v tem času ne bo mogla skuhati dovolj gosta marmelada.

KAJ BOMO KUHALI V JUNIJU?

Teletina z lisičkami. 60 dkg telečjih prsi zreži na koščke kakor za golaž, potem zmešaj s soljo, poprom in 4 dkg moke. Očisti in zreži na listke še 20—30 dkg lisičk. Zarumeni na 6 dkg masti ali masla srednjeveliko sesekljano čebulo, dodaj meso in praži, da nekoliko zarumeni, potem dodaj še gobe in praži dalje. Ko je že precej mehko, polij z $\frac{1}{4}$ l kisle smetane in 2—3 žicami belega vina. Šele ko je omaka dobro prevrela, razredči z vodo, odišavi s sesekljanim zelenim peteršiljem, limonovim sokom in muškatom. Vsakega samo malo, samo za okus. *Znak slabe kuharice je omaka, ki izrazito diši po tej ali oni dišavi! Zlasti pri omakah je odišavljenje vsa umetnost.*

Češnjev kolač. Na poli papirja ali na krožniku dobro zmešaj 10 dkg moke in pol pecilnega praška. Zmelji 5 dkg olupljenih mandeljnov. Potem pa dobro vmešaj 14 dkg presnega masla, 10 dkg sladkorja, 3 rumenjake, dodaj kavno žličko ruma, za noževico konico cimeta, lupino $\frac{1}{4}$ limone in mandeljne. Tolci trd sneg 3 beljakov s 5 dkg sladkorja še nekaj minut in ga z moko zamešaj med prejšnje. To

goščo napolni dva prsta visoko v primeren model ali pekačo, potresi jo s 1/2 kg opranih in z moko oprasnih temnih česenj in počasi speci. Pečica naj bo prvih 15 minut za prst široko odprta. Gotov kolač dobro potresi s sladkorjem in zreži na primerne rezine.

Jagodova pena. Pretlači skozi sito 25 dkg dobro zrelih jagod in jih zmešaj s sokom pol limone in 5 dkg sladkorja. Trd sneg 4 beljakov stepaj s 5 dkg sladkorja še nekaj minut, dodaj še 10 dkg sladkorja — vsega sladkorja porabiš torej 20 dkg — in pretlačene jagode ter mešaj z metlico za sneg še pol ure, da dobiš gosto svetlo peno. Napolni jo v stekleno skledo ali v kozarce in potresi z jagodami. Potem jo postavi vsaj za 2 uri na hladno in postreži z drobnim pecivom.

Svinjski parklji s kolerabicami. Skuhaj polmehko 4 prašičje parkeljce. Ko se nekoliko shlade, odstrani kosti. Medtem pa zreži 4—6 kolerabic na za lešnik velike kocke. Prepraži na 5 dkg masti žlico sesekljane čebule, zrno česna, malo sesekljane nega peteršilja, žlico paradižnikove mezge, popra, kumne in kolerabice in mešaj, da se dobro prepraži. Potem dodaj zrezano meso, zalij z juho, kjer si kuhala parkeljce in duši, da se zmehča. Poleg jaj zabeljen krompirček.

VPRAŠANJA IZ ZDRAVSTVA.

Odgovarja dr. A. Justin.

A. B.: 40 let ste stara, večkrat Vas glava boli in noge otekajo. Ob vsaki perijodi Vam nastanejo mozolci po celem telesu, pred vsako perijodo imate bolečine v križu. Kot služkinja ste enkrat zanosila, toda ste si dali, da bi služba ne trpela, da bi Vas otrok ne oviral, da bi domači in gospodar ne vedel, plod od nekega zdravnika kar odpraviti. Sedaj ste pa že dalj časa poročena, pa otrok bi rada, pa jih ni in ni. To zgodbo slišimo zdravniki lahko vsak dan, pa ljudem pripovedujemo: Ne odpravljajte plodu nikdar in nikoli; pa se dobe še, ki odpravljajo. Pridigo bi zaslužili tudi Vi, pa nisem pridigar in Vas razumem. Tole Vam povem. Plod je že bitje, ima dušo pa naj bo star 1 mesec ali 2 ali 3 ali 9, vseeno. Odprava plodu je

umor, pega, črn madež za nosečo kot za onega, ki odpravlja. Zdravniki nimamo izdelanih trdnih nujnosti in vzrokov, da bi odpravljali. Še to, kar smo nekaj mislili, je odpadlo kot ničevò. Komunisti so v Rusiji dovolili in upeljali odplavo vse-splošno po mili volji. Pozneje so videli, kam to pelje in sedaj, ko so že ljudi navadili, imajo težave jih odvaditi. In pri nas se je ta grdobija bele kuge, odplave plodu zanesla že v zadnjo gorsko vas in tudi Vas je ta val zajel, in šli ste in — odpravili. Škoda, da niste že prej kaj vprašali v »Vigredi«, bi Vam morda prihranili težke ure. Kar donositi, če je tako že, to bi bilo junaštvo, klobuk doli pred takim dekletom. Sramoto, prezir in domačih čudno obnašanje do nje bi minilo, vest pa bi le čista ostala in v duši bi ostalo bogato spoznanje, po trdi poti pridobljeno. Otroka bi imeli, saj bi Vam, če bi ga dobro vzgojili, bil enkrat v oporo, sedaj v zakonu bi mu pa dobili še bratcev in sestric nič koliko, če bi bilo vse prav, tako sodim.

Po odplavi plodu večkrat otrok ni mogoče dobiti. Odplava (abortus) je pač hud telesni in duševni pretresljaj za vsako mater zakonsko, še bolj za nezakonsko. Sedaj je, kar je, glavo pokoncu, preteklost pozabite, živite možu kot žena in mati, čeprav morda ne bo otrok. Namen zakona ni namreč samo v rojstvu otrok, v zakonu se namen, če ni mogoče dobiti otrok tudi doseže v tem, da žena in mož živita čisto normalno kot mož in žena drug za drugega kot daritev, žrtev, da se izpopolnjujeta, dvigata, razumeta, odpuščata, prizanašata kratko: ljubita in sebe izveličujeta. Sicer boste pa imeli dosti prilik se tudi duhovno materinsko udejstvovati. Saj je pri Vas gotovo kaj otrok, ki jih stariši zanemarjajo; teh se oprimate in jim kaj dobrega povejte ali pri Elizabetni konferenci ali v družinah, povsod imate priliko biti duhovna mati. Nič ne bodite žalostni. Morda je baš za Vas kaj takega, kaj veste. Predvsem pa bodite možu dobra. Če bodo pa noge otekale in glava bolela pa bo treba preiskati srce. Saj je kak zdravnik v bližini, ki bo gotovo vse ukrenil kar potrebnò.

*

J.4.105

J.4.106

J.4.100

J.4.011

J.4.010

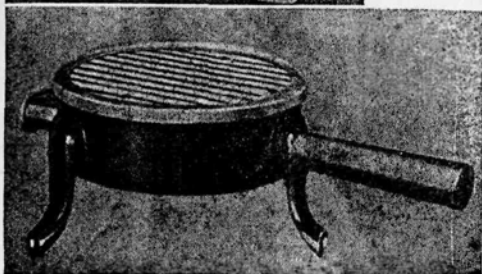
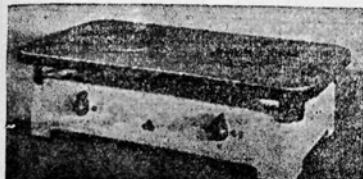
J.4.012

J.4.013

Modne
novosti

Kroje
preskrbi
Vigred

Nova tarifa za elektr. kuhanje

90 para za kwh

Vse podrobnosti izveste v pisarni

Mestne elektrarne ljubljske

Proračuni za porabo toka, na-
sveti za nakup aparatov itd.

popolnoma neobvezno in brezplačno. Po isti ceni je tudi vsa ostala
gospodinjska poraba elektrike za likanje, čiščenje, pranje, masažo itd.

Nočna tarifa po 60 para kwh v času med 22h in 6h za vsako ko-
ličino, pripravno za opremo kopalnic z električnimi bojlerji.

Gospodinjska tarifa za delno kuho in likanje din 1.50 za kwh pri porabi
20 kwh mesečno. Nizke cene električnega toka so Vam v korist in udobje.

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

r. z. z n. z. Ljubljana, Miklošičeva c. 6 (v lastni palači)

obrestuje hranilne vloge najugodnejše.

**Novo in stare vloge, ki so v celoti vsak čas razpoložljive,
obrestuje po 4%, proti odpovedi do 5%**

Vsled adaptacije v regulacijsko črto smo prisiljeni naše

trgovske **F. I. Goričar, Ljubljana, sv. Petra c. 29**
prostore

popolnoma izprazniti najkasneje do 30. julija t. l. Da do tega
časa našo zalogo

RAZPRODAMO

nudimo vse manufakturno in konfekcijsko blago ter perilo

20–30% ceneje.

Poslužite se te ugodne prilike!

Otroka občudujejo

Prva prijateljica:

Oči ima čisto očetove!

Druga prijateljica:

Nosek pa je materin!

Tretja prijateljica:

In kako lepo bele so ple-
ničke! - Gotovo so oprane
s tistim dobrim terpentini-
novim milom Zlatorog!

Zlatorog

TERPENTINOVO MILO

